ԱՒԵՏԱՐԵՐ

ՈՒՄՈՒՐԸ ՏԻՆԻՑԷ,
'ԻԼՄԻՑԷ, ՊԷՅԹԻՑԷ ՎԷ ՍԻՅԱՍԻՑԷՅԷ ՏԱ'ԻՐ ԳԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

The Weekly **AVEDAPER**, American Bible House, Constantinople.

ՃԻԼՏ 53. ԻՍԹԱՆՊՈԼ, ՕԳՈՍՏՈՍ 27, 1910. Ն՝ 35

ՍՈՒԼԹԱՆ Ա ԱՇԱ.
(Հավանաբար Վեսոդերիլեն 'ա-ատերին դաշ գօմանդանը)

ՀԻՒՍԻՆՅԻՆ ՃԱՀԻՏ ՊԷՅ
(Իսթանպոլ ֆեդ'ա-սը վէ թանէն
ղաղէթասը սերմա-հարէրէք)

ԽԱԼԻԼ ՊԷՅ
(Ի. Վէ Թ. Հէրսէքի ֆըրքա-սը էր'իսի
գա-հրէրէգ)

اوەدایر هفته‌لق غزته — درسعادتده بابل هاوسده — مدیر مسئول - صموئیل ق. هاروتیونیان

ՇԵՐԱՆԹ
Սէնէլիսի 40 Ղրշ.
Ամերիկա իշիւն 2 Տօլ.
Ինկիլթերա ,, 8 Շիլին
Մէմ. սահրէ ,, 10 Ֆրնգ.

Էլտէն Նուսխէսի 40 փր.

Ի՛ռանթ գրյմէթլէրի մէ՛թէտիլ

ԱԻԵՏԱԲԵՐ

ԷՐՄԷՆԻՄԷ
ՎԷ ԷՐՄ. ՀՈՒՐՈՒՖԱՔԸ ԻԼԷ ԹԻՒՐՔՄԷ
ՀԱՖԹԱԼԸԳ ՂԱԶԷԹԱ
Միւ՝ղիֆլիքլեր Հ. Մ. Ալէն
Հ. Ս. Պարնըմ
Մ. Մինասեան

Պայպըլ Հաուս,
Տէր ի Սա՛ատէթ, Թիւրքիա

THE AVEDAPER

A WEEKLY PAPER
ARMENIAN, ARMENO-TURKISH.
EDITORS H. M. ALLEN
H. S. BARNUM
M, MINASSIAN
American Bible House
Cons/ple, Turkey

TERMS
An. Subscrip. Ps. 40
U. S. A. $ 2
England Shils. 8
Other countries Frs. 10

Single Copy 40 Pâras

Advertising rates on application

ԱՓՕՍԹՕԼԻՔ ԻՆՍԹԻԹԻՒԹ
(ՃԷՆԱՆԷԱՆ Գ·ՕԼԷՖ)

Մէքթէպիմիզտէ Ինկ., Էրմ., 'Օսմ., Ֆրանս., վէ Բումմա (Բում թալէպէ իշիւն) լիսանլարըյլա ուլում ըֆէլսէֆիյէ, թապի՛իյէ, ռիյազիյէ, հուգուգիյէ, թիւճճարիյէ վէ սա՛իրէ պիթթէարիս թալէպէ 'ալէ վէ 'ամէլէ պիր թա'լիմտէ փէրվէրտէ էտիլիր։ Պախուսուս միւհթէրէմ էհալիսին նազար ը տիգգաթը-նա 'արզ էտէրիզ քի,

1. Գօլէֆ (Իտատի) գըսմընըն սոն իքի սէնէսի (եա՛նի Ճիւնէրը վէ Սինէրը սընըֆլարը) թալէպէսի, էսնան ը 'ասքէրիյէտէ պուլունսա պիլէ, նահր ը ռէ-լահա ալընմազ։

2. Միւնթէհիլէրինին տիպլօմալարը մէ՛արիֆ ի-տարէսինտէն թաստիգ գըլընը։

3. Մէզունլարըմըզ հիքիւմէթճէ 7 սէնէլի մէ-քեաթիպի իտատիյէ ի ըէսմիյէ միւնթէհիլէրինին քեաֆֆէի հուգուգ վէ իմթիյազաթընա 'այնիյէ մալիք տիրլէր։

4. 'Օսմանլը մէքեաթիպի 'ալիյէսինէ, եա՛նի մէքթէպի հուգուգ, թըպպիյէ վէ սա՛իրէ կիպի պիւ-ճիւմլէ տարիւլֆինուն չու՛պաթընա ալը ՝ՆՄՆԻՀՈ դապուլ օլունուրլար։

Թալէպէնին սըհհէթ վէ հէսա՛ն է ռէլՃԷՆԸ ֆէվզէլա-տէ տիգգաթ վէ, իսաթլանան օլուրսա, մէքթէպին թապիպ մու՛ալիմի թարաֆընտան մէճճանէն թէտա-վի էտիլիր։ Լէյլի թալէպէնին իւճբէթ ի սէնէվիյէ-սի 12 'Օսմ. լիրասը օլուպ, 7 լիրասը պէրվէճճէ է էէ-ղն վէ 5ի Սբ. Ծնունդտա թահսիլ օլունուր։ Սէ-նէ ի թէտրիսիյէ Սեպտ. 2/15տէ պէտ էյլէր։ Զիյա-տէ մա՛ռիմաթ իչիւն Գօնեատա մէքթէպին տիրէք-թօրը Վեր. Տօգ. Ա. Ց. Հայկազեանա միւրաճա՛աթ էտիլմէլի տիր։ 4—8

ԱՄԷՐԻԳԱՆ ՕՂԼԱՆԼԱՐ ՄԷԹԷՊԻ 'ԱԼԻՍԻ ԹԱԼԱՍ

Մէքթէպիմիզին սէնէ է թէտրիսիյէսի Սեպտ. 1/14 Զարշանպիհ կիւնիւ պաշլայաճագ տըր։ Սէնէվի իւճ-բէթ ի թա՛ամիյէ վէ թէտրիսիյէ 10 լիրա ի 'Օսմ.ի տիր։ Մէքթէպին պէյանանամէսի վէ զիյատէ մա՛լիւ-մաթ ալմագ իչիւն միւտիր ի մէքթէպ Վեր. Հ. Ֆ. Ուինկէյթէ միւրաճա՛աթ օլունմալը տըր։ 3—5

ԹԱԼԱՍՏԱ ԱՄԷՐ. ԲՐԻՍԹԻԱՆ ԽԱՍԹԱԽԱՆԷՍԻ

Թալաստաքի Ամէր. Խասթախանէսի Սեպտ. 12տէ (էֆբէնճի) թէքբարէն խասթալար դապուլ էթ-մէք իւզրէ քիւչատ օլունուպ Տր. Տատ վէ Տր. Փոսթըն թահթ ը իտարէլէրինտէ օլաճագ տըր։ 1-2

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑ Ի ՊՐՈՒՍԱ

Յուլիսի մէջ ընդունուած են հետեւեալ դրամ-ներն ու իրեղէններն, զորս կը հրատարակենք խո-րին շնորհակալութիւններ մատուցանելով։

Մեր կատարած պսակէն 60, վերադարձուած դրամ 8, Ս. Աղեքսանդրեան էֆ. 20, Մարսվան Պ. Փիրէնեան 5, վաճառումէ 9, Ց. Ճէտիտեան 5, Օր. Նուարդ Ե. Իսկեան Անկորա 1 շալ, Եոզղատէ Տիկ. Եարտըմեանի շնորհիւ 108 Զատկական նուէր Ա-ւետ. Եկեղեցւոյ, Որբուհիի մը համար 324, վաճա-ռումէ 40, Որբուհիի մը համար 324, Որբանոցի շերամաբուծութենէ 5,248։ Գումար 6151 դահ։

Ծանօթութիւն. 1. Վեր. Մ. Փափազեանի ծանու-ցած 20 տոլարն դեռ չենք ընդունած։ 2. Սեպտ.ի սկիզբը 1911ի մեր Հանրագիտական Օրց.ը 352 էջ ճոխ և օգտակար պարունակութեամբ լոյս կը տեսնէ։ Փափաքողին միայն կը խրկենք։ 3. Հաս-տատութեանս դասերն կը սկսին Սեպտ. 5ին։ Տա-բեկան 12 ոսկի վճարումով միջակ դասակարգի ծնողաց աղջիկներն կ'ընդունինք, առանց Գաղղիե-րէնի և դաշնակի համար զատ վճարում պահան-ջելու։ Հաճիլ դիմել Տնօրինութեան մանրամաս-նութեան համար։ 4. Անցեալ և ներկայ տարուան համար մեզի պարտք ունեցողներէն կը խնդրենք որ հաճին դրամներն խրկելու մեծ շնորհքը ընել։ 5. Բոլոր յարկիս տակ գտնուող սանուհիներն ողջ առողջ են և կը զարգանան մարմնով և հոգւով։

Գ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

ԱՒԵՏԱՐԵՐ

ՈՒՄՈՒՐԸ ՏԻՆԻՑԷ,
'ԻԼՄԻՑԷ, ՊԷՑԹԻՑԷ ՎԷ ՍԻՑԱՍԻՑԷՑԷ ՏԱ'ԻՐ ԳԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

The Weekly **AVEDAPER**, American Bible House, Constantinople.

ՀԻԼՏ 53. ԻՍԹԱՆՊՈԼ, ՕԳՈՍՏՈՍ 27, 1910. Ն՝ 35

ՊԷՆՏ Ի ՄԱԽՍՈՒՍԼԱՐ

ՈՒՖՈՒԳ
(Հ. Մ. Ալէն)

Ա՛ռէլէ՛ա, Ալմանիա, Ինկիլիէրրա —։ Նի՞լ-ն պէրլէշմէ-նէր. Մ՚ուֆլէ՚ր մէճմու՚ասընդն Ցունիս նուս-խէսինտէ Ալմանիա իմփէրաթօրընդն ճան տօսթը Փրոֆ. Թէօտոր Շիման «Մ. Ամէրիգա վէ Էվրո-փատա Մուհարէպէ Պուլուրթը» սէրլէվհասը ալ-թընտա պիր պէնտ նէշր էթմիշ տիր։ Միւմանիէյհ Ալմանլարընդն ումումէն զահիպ օլտրգլարը չու ֆիք-րի պէյան էտիյօր քի Ինկիլիթէրրա՝ զուհուր էտէն հէր գուվվէթլի տէվլէթ ի պահրիյէյի պաստրմըշ տընը։ Օ պիլ ֆի՛իլ Ինկիլիթէրրանընդն Ալմանիա իմ-փէրաթօրլըղընա գարշը 20նճի 'ասրընդն էվալկինտէն պէրրու կիթտիքճէ թէհտիտքեարանէ պիր հալ ու հէյ՛էթ քէսպ էթմիշ օլան 'ատավէթ վէ խուսուսմէ-թինի իզահա թէշէպպիւս էտիյօր։ Միւմանիէյհին զանընճա, մուսապագա ի թիւճճարիյէ իշպու խուսուսմէթ վէ 'ատավէթ իշիւն քեաֆի պիր մա՚-զուրիյէթ օլամազ։ Ալմանլար՝ Էվրոփատա Ինկի-լիզէրին էն ա՚լա միւշթէրիլէրի տիրլէր, վէ Ին-կիլիթէրրանընդն սէֆա՚ինի թիւճճարիյէսի՝ մըգտարճա Ալմանեանընքինէ գաթ գաթ ֆա՚իդ տիր։ Փրո-ֆէսօր սէօզիւնէ չէօյլէ տէվամ էտիյօր. «Ինկիլ-թէրրա էլեէվմ պու ֆա՚իդիյէթի մուհաֆազա է-տիյօր, չու գատար քի Ինկիլիթէրրանընդն նուֆուսը էհալիսի 41 միլեոնա վէ Ալմանիանընքի 62 միլ-եոնա պալիզ օլտրղընտան, հէր Ինկիլիզ տիւշէն հիսսէ՝ հէր Ալմանա տիւշէն մուգապիլ հիսսէտէն զըյմէթճէ գաթ գաթ զիյատէ տիր։ Ալմանիա, քի կէչինտիրէճէք 21 միլեոն զիյատէ նուֆուսա մա-լիք օլտրղընտան 'այնի նիսպէթտէ զիյատէ հասը-լաթ մէյտանա կէթիրմէյէ մէճպուր տըր, 'իլավէ-թէն, իճթիմա՚ի սիկուրթա իւճրէթ վէ պէտելի եիւքիւնիւ տախի թաշրյօր։ Տիկէր թարաֆտան Ինկիլիթէրրա թէվէրրիւս էթտիյի սէրվէթի 'ազի-մէնին ֆա՚իզի իլէ կէչինմէքտէ օլուպ, տիւնեա-տա էն զէնկին ալթուն մա՚տէնլէրինէ մալիք տիր, վէ տիւնեանընդն մէտէնի ագվամա աչըլմասընտան հասըլ օլան հէր թէմէթթիւ՚է իչթիրաք էտէր։ Իչ-թէ պու կիպի հալլէր թահթընտա սա՚իր ագվամընդն թէզայիւտ էտէն ըէֆահ վէ մա՚մուրիյէթինտէն տօլայը քէնտիսի իչիւն նասըլ զարար ու զիյան քէչֆ ու թախմին էթտիյինի անլամազլըգ տօղրու-սը միւշքիլ տիր։

«Պիր Ալման-Ինկիլիզ մուհարէպէսի՝ Ինկիլիթէր-րա տախի տախիլ օլարագ, պիւթիւն տիւնեա իչ-իւն պա՚իսի ֆէլաքէթ օլուր, զիրա չուրասը մուհադդադ պիր նէթիճէ մագամընտա գապուլ օ-լունա պիլիր քի պու կիպի պիր հարպ զուհուր է-տէր էթմէզ, Ասիա վէ Աֆրիգատա Ինկիլիզէրէ տիւշմէն օլան հէր 'ունսուր Ալմանիանընդն թապի՚ի միւթէֆիզլէրի մագամընտա Ինկիլիզէրէ դարշը այագլանըրլար։ Տիւնեա թիճարէթինին պէօյիւք 'ալադա վէ միւնասէպէթլէրի միւնդաթի՝ օլուր, հիսապսըզ գրյմէթ վէ ֆիյէթլէր մահվ, վէ տիւն-եատա հէր միլլէթ իշպու զայ՚աթա միւշթէրիք օ-լուր։

Վէ պունլարընդն հէփիսի անճագ պիր խայալէ խաթրը իչիւն։ Եալընըզ պիր գավմընդն տէրեալա-լարընդն հաքիմի մութլագը օլմասը իտտի՚ասը ար-թըգ միւտաֆա՚ա օլունամազ։ Միւսթաղպէլինն տիւսթուրը հարաքեաթը չու, եա՚նի, «Տէրեա հէր քէսին մալը վէ հավա կիպի մէճճանի օլուպ ա-նընդն ճատտէլէրի գափանմամալը տըրլար,» օլաճագ տըր։ Քէզալիք պիր միլլէթին տիկէր պիր միլլէ-թէ, անընդ քէնտիսինին թէ՚մին ի սէլամէթի իչիւն

նէ գաւառ գուվվէթլի սուրէթտէ միւսէլման պուլունմասը մուգթազի իտիլինի զարարլաշըրմագլըզընը նէէի էթմէսի տախի 'այնի տէրէճէտէ զայրի ճա'իզ տիր։ Փարլամէնթոմըզըն իճրա էթտիյի թէֆթիշ ու միւրաջաթլէ մու'ամէլէսի վահի իսրաֆ վէ իֆրաթլարա գարշը պիր թէ"մինաթը զավիյէ վէրիր։

«Պիզ պիզի Ինկիլթէրրայա պէնա էտէն չէյլէրի պիզի անտէն այրրան չէյլէրտէն տահա չէտիա սուրէթտէ հիսս էտէրիզ, վէ հէր զէման պիզէ ուզատրլաճաղ էլի թուրթմաղա հաղըր վէ ամատէ իզ։ Պու անլաշմանընն վուգու' պուլտըղը կիւն մէս'ուա պիր կիւն օլուր իսէ տէ, պու անլաշմա անճաղ միւսավի հուդուգ տօսթլըղը էսասը իւզէրինէ միւ"էսէսէ օլուր իսէ միւմքին օլապիլիր։

«Պու անլաշմանընն Նասըլ հասըլ օլապիլէճէյինէ տա"իր պիր կէօնէ թէլգինաթտա պուլունմաղըղա իճթիսար էթմէմ։ Պէլքի Ալման վէ Ինկիլիզ գանընընն զայէթ կիւզէլ սուրէթտէ եէկտիկէրինէ մէզճ օլունմըշ օլտըղը, չիմալի Ամէրիգատաքի Մ. Ամէրիգա հիւքիւմէթի պու խուսուստա մուհիմմ, պէլքի տէ գաթ'ի պիր օյուն օյնամաղա մէյեալ օլաճաղ տըր։ Էկէր Ամէրիգա, Ալմանիա վէ Ինկիլթէրրա եէքտիկէրինէ հէր կէօնէ հասէտտէն 'արի տօսթլուգ իպրազ էտէճէք օլուրլար իսէ, միւսթաքպէլին էն միւշքիլ մէս"էլէսի զայէթ մուհասէնաթը սուրէթտէ հալ ու ֆասլ էտիլմիշ օլուր։»

Միւ"էլիֆի մէճմու'ա 'իլավէ էտիյօր քի Փրօֆ. Շիմանընն Ալման 'ըրգընտան օլան իւչ պէօյիւք միլլէթին ճիհանընն սուլհ ու միւսալէմէթինին մուհաֆաղասը իչիւն պիրլէշմէլէրի խուսուսընտաքի իխթարը Ալմանիա իմփէրաթօրլըղընընն պիր ռիւ"յասը մաղամընտա թէլագզը օլունապիլիր։ Քէզալիք միւ"էլիֆ միւվէրրիս ի չէհիր Մամզէնին Փրօֆ. Ճ. Ու, Պըրկիսէ տէտիյի աթիտէքի սէօզիւ տախի զիքր էտիյօր. «Ի'թիգատըմճա, Ալման 'ըրգընա մէնսուպ իւչ պէօյիւք միլլէթլէր, եա'նի Ալմանիա Ինկիլթէրրա վէ Մ. Ամէրիգա արասընտա սըգը տօսթլըգ վէ հիւանի թէֆէհհիւմ իչպու 'ալէմչիմուլ մէս"էլէնին հալ ու ֆասլը իչիւն հէր հալտէ զարուրի տիր, վէ սոն նասիհաթըմ չու տըր. «Պու թա'լիմի ուզաղա եաղընա հէր զէման ու մէքեանտա ֆուրսաթ վէ միւնասէպէթ տիւշտիւքճէ, վա'զ էտինիզ։» Տիւնեանընն մէշհուր ատէմլէրինէն հէվիսի պու խուսուստա պէնիմ իլէ հէմֆիքեար տըր։»

Մ"ըրլուլար նէ էրէյօրլար. ՄԸՍՐԸՆ Ինկիլթէրրա հիմայէսի ալթընտաքի մէվզը'ի հաթթա Ամէրիգանընն պիր ըէ'իսի սապզը թարաֆընտան պիլէ խայլըճա սէրմայէ ի պանս ու մէգալ օյույօր իսէ տէ, արասըրա խոչնուսըզլըգ ասարընընն պիրտէն իզհարը սուրէթիյէ օլանտան պաշգա, պիզզաթ Մըսրըլլար թարաֆընտան հիչ պիր չէյ իչիտիլմէմիշ տիր։ 'Ագըպէթ պիզ Մըսրընն չիբեայէթլէրի իլէ թալէպլէրինէ տա'իր, պէրրագ գաթ'ի վէ ուսուլը տա'իրէսինտէ պիր պէյանաթա թէսատիւֆ էյլէտիք։ Պու պէյաննամէտէ համի տէվլէթ (Ինկիլթէրրա) զայէթ պէօյիւք հագգսըզլըգ վէ խօտպինլիքլէ իթհամ էտիլմէքտէ տիր։ Մուհարրիրին ի մէշհուրէտէն 'Օսման էֆ. Սատէկեան Սոչըլ Տէմօքրաթ զաղէթասընտաքի պիր պէնտին Մըսրրտա Ինկիլթէրրանընն մէվզը'ի հիչ պիր հագգ ու սէլահիյէթէ մէպնի օլմայըպ 'ատէթա պիր զասպ ու թէճավուզ տըր, տէյէրէք Մըսրընն իսթիգլալընը թալէպ էտիյօր։ Միւմալիէհին պէյաննամէսի մուրախխաս սրֆէթիյէ հաղըր պուլունտըղը Լահէյ մէճլիսինտէ օգունմըշ տըր։ Անընն իտտի'ասընճա, էվվէլէրի տէ Մըսրը' նազարիյաթճա Զաթ ը Շահանէինին հաքիմիյէթի թանթընտա նիմմիսթագիլ պիր հիւքիւմէթ օլուպ, Ինկիլիզ 'ասքէրլէրինին մէմլէքէթտէ պուլունմալարընընն հիչ պիր եէրի եօգ տըր, զիրա անլէր նէ Խըտիվին 'ասքէրլէրի տիրլէր, նէ տէ Խըտիվ եախօտ Մըսրընն ասըլ հէքիմի օլան Զաթ ը հազրէթի չէհրիյարի թարաֆընտան տա'վէթ օլունմըշ էճնէպի 'ասքէրլէր տէյիլ տիրլէր։» Անլէր «համի պիր տէվլէթ 'ասքէրլէրի տախի օլամազլար, զիրա նազարիյաթճա հիչ պիր համի տէվլէթ եօգ տըր։» վէ «անլէրին Մըսրրտա հաղըր պուլունմալարը պիր թէսատիւֆ էսէրի օլուպ անլէրին սրֆէթի ըէսմիյէլէրի մահզա զիյարէթճիլէր սրֆէթի տիր։» Լաքին ափաչիքեար տըր քի Ինկիլթէրրա Փարաւոնլար մէմլէքէթինին քէնտինին պիր թագըմ էհլիյէթսիզ ատէմլէրինէ կիւզել պիր մա'իշէթկեահ օլմասընա արզուքէշ տիր։ Պիզ անընն փէք աչըգ սուրէթտէ եազըմըշ օլան իթհամնամէսինին աթիտէքի փարչասընը իգթիպաս էտէրիզ.

«Ինկիլթէրրա մէմլէքէթիմիզի պիր թագըմ կէօրկիւսիւզ վէ թէճրիպէսիզ կէնճլէր իլէ տօլտուրմըշ, վէ հիւքիւմէթ տա"իրէլէրինին թէֆթիշ ու միւրաջաթլէսինի անլէրէ հէվալէ էթմիշ օլտըղընտան, պիւթիւն հիւքմ ու նուֆուզ անլէրին եէտինտէ պուլունմաղտա տըր։ Իչթէ Ինկիլթէրրա' հիչ չիւպէ

եօգ տբբ քի մէմլէքէթլէրինի փէք ա'լա պիլիպ թա-նբյան եէրլի մէ"մուրլարը պու վէհհլէ մահգա լալ վէ տիլսիզլէր հալինէ կէթիրմէքտէ պուլունմբզ տբբ։» Միւմաիլէյհ աթիտէքի սէօզլէրիյլէ Մբսբբ իշղալ էտէն Ինկիլիզ 'ասքէրլէրինին էլեէվմ Մբսբբտա հիչ պիր իշլէրի օլմատբզընտան, անլէրին ի'աշէ վէ մուհաֆազալարը մէսարիֆի եէրլի էհալիտէն ալընմամալը տբբ, տէյիւ իտտի'ա էտիյօր. «Ա.ճէպա նի-չին էլեէվմ իսթէմէտիյիմիզ Ինկիլիզ 'ասքէրլէրինէ սէնէտէ թագրիպէն 150 պին Մբսբբ լիրասը վեր-մէքլիյէ մէճպուր թուլթուլմագտայբզ, վէ նէչբի մէ'արիֆէ խատիմ օլաճագ մէքթէպլէր իսէ սայքի գափանաճագ հալէ կէլմէքտէ տիր։ Ինկիլիզ 'ասքէր-լէրի հիչ պիր հագգ ու սալահիյէթէ միւսթէնիտին օլմայարագ, Մբսբբտա պուլունմագտա տբբլար։ Անլէր Մբսբբտա գալարգալարը միւտտէթ զարֆընտա հիչ պիր ասար ր մէտէնիյէ հասբլ էթմէմիշլէր տիր։ Անլէր պիզիմ մէ'ուահիյէթիմիզի թէզեիտ էթմէմիշլէր տիր. պիլ'աքս սէնէվի վարիտաթմբզը 150,000 լիրա ի Մբսբրիյէ բատտէսինտէ ազալթմբշ-լար տբբ։» Միւմաիլէյհին իտտի'ասընճա, Ինկիլիզլէր եէրլի չիֆթճիլէր իլէ քէօյլիլէրին անվալընը տա-խի իսլահ էթմէմիշլէր տիր։ Հագիգաթ ը հալ թամմ պունըն 'ասքսի տիր։ «Ինկիլիզլէր Մբսբբն ուսուլը իտարէսինի վէ ֆէլլահլարըն անվալ ը իգ-թիսատիյէլէրինի իսլահ էթտիլ'ը մի։ Անլէրին մա-լիյէճէ եիւքլէրինի խաֆիֆլէթտիլ'ը մի։ Մէմլէ-քէթին ուսուլը իտարէսի եինէ էվվէլքի գատար գուսուրը տբբ։ Ֆէլլահլար պօրճա կիթտիքճէ զի-յատէ պաթմագտա տբբլար, վէ էլեէվմ անլէրին էմլաք վէ արազի սահիպի օլանլարընտան պէօյիւք պիր գբսմը ալաճաղլարընըն մէթալիպինի թէսվիյէ էթմէք իւզրէ աղ վագթտան քէնտի էմլաք ու ա-րազիլէրինի սաթմաղա մէճպուր օլաճագլար տբբ։ Պու սէնէ եալընբզ պիր պանգա 160 պին իսթիմ-լաքը արազի մուա'մէլաթը իճրա էթմիչ տիր։»

Մբսբբն սէրվէթի վէ վէսաիլի սէրվէթի Ինկիլիզլէրին իշղալընտան էվվէլ ֆէվգէլ'ատէ արթ-մագտա օլտբզընտան, անբն զանընճա, օ ճիհէթտէ-քի իսլահաթտան տօլայը Ինկիլիզլէրի մէտտ ու սէ-նա էթմէքլիք տախի հագգսբզ պիր մուա'մէլէ տիր։ «Զբրա'աթա սալիհ արազինին մէսահէ ի սաթհիյէսի 1813 իլէ 1880 սէնէլէրի արասընտա 290,470է զբր-տան 4,809,006 էգբրա չբգմբշ իտի։ Իսգա վէ իր-վա ճէնտէլլէրինին հաֆր ու քիւշաար վէ Նիլ սէտ-տինին ինշասը 'ամէլիյաթ ը ճիւմլէթէն Ինկիլիզ-լէրին Մբսբբ իշղալ էթմէսինտէն էվվէլ իճրա օ-լունմբշլար իտի։» Միւմաիլէյհ մէգալէսինին խա-թիմէսինտէ Ինկիլիզլէրին Մբսբբ թալալիյէ էթմէ-լէրի լիւզումընը իխթարլէ պէրվէճհի աթի իտտա-բէ ի լիսան էտիյօր. «Մբսբբն թալալիյէսինի թա-լեպ էթմէքլէ իլա գամէրի իսթէրիմ տէյիւ աղլայան չօճուգ մու'ամէլէսինտէ պուլունտբզընմբզը զանն էթմէմ, զիրա իտտի'ա էտէրիմ քի պիր էճնէպի տէվ-լէթ իտարէսի նէ գատար տա մուֆիտ օլսա, չէօ'-լէ ի ինսանիյէթի սէօնմէմիչ օլան հիչ պիր գավմ օ կիպի պիր իտարէյէ, օ ճէվահիր իլէ իշլէնմիչ պիլէ օլսա, հիւսն ի բիզասը իլէ ասլա 'արզ ը թէս-լիմիյէթ էտէմէզ։ Հիչ չիւպհէ եօգ քի պիզ Մբսբ-տա պիր մէչրութիյէթի իտարէ թալեպ էթտիյ-միզ թագտիրտէ գամէրի իսթէրիմ տէյիւ աղլայան չօճուգ մու'ամէյէսինտէ պուլունմբշ օլմազբզ։ Պիզ թալեպ էտէրիզ քի 1887տէ Ինկիլթէրրա վէ Թիւր-քիա արասընտա ճէրէյան էտիպ տէ միւնգաթի' օլմուշ օլան միւզաքէրաթա եէնիտէն պաչլանսբն, եախօտ Մբսբբ մէս"էլէսինի թէտգիգ ու միւզաքէրէ-էթմէք, վէ Ինկիլթէրրանընն Սուտանտաքի մէվգը'ը-նի թա'եին էթմէք իւզրէ էլճէզիրէ գօնֆէրանսընա պէնզէր պիր գօնֆէրանս 'ագտ էտիլսին։ Սուտան-տա պիլճիւմլէ տէվլէթլէրին մէնաֆի'ի թիւճճա-րիյէսի պուլունտբզընտան, տէվլէթլէրէ Սուտանը Ինկիլիզ մէ"մուրիյնի հիւքիւմէթինին էլինտէ պբ-բագմամալարընը բէճա էտէրիզ։ Պիզիմ թալեպ էթտիյիմիզ պիր չէյ վար իսէ, օ տա վաթանընմբ-զընն միլէթլէր արասընտա պիհագգընն հա'իզ օլտբզը մէվգը'ի թութմասը տբբ։»

ՏԷՐՈՒՆԻ ՀԱՅԱԹ

ՏՈՒ'Ա ՍԱ'ԱԹԼԱՐԸ

«Վէ քէզալիք բուհ տախի զա'իֆլիքլէրիմիզէ մու'ավէնէթ էտէր, զիրա վաճիպ օլտբզը կիպի նասբլ տու'ա էտէճէյիմիզի պիլմէյօրբզ. ամմա բուհ քէնտիսի քէլամէ պէյան օլունմազ ահլարէ պիզիմ իչիւն չէֆա'աթ էտէր։» Բօմ. 8. 26։

Եա Ալլահ տու'ա բուհբմբն Սանա տօզբու թէյ-բան էտէրէք գալպիմին սէնին փէտէրանէ վէ պիփայան մուհապպէթինէ իշթիրաք էթմէսի օ-լուպ, պունա էյլէմիչ օլտբզն իհսանլարբն էն զի-յատէ պէտէլ ու գբյմէթ թա'եին էտիլէմէյինի տիր։ Պէլի տու'ա 'էօմրիւմիւն եէկեանէ սա'ատէթի, բու-հբմբն խալիս մէսէրբէթի տիր։ Գալպիմի քէնտի ճիւմլէ հէյէճանը իլէ մուհապպէթ, քէտէր վէ մէ-սէրբէթլէրի իլէ Սէնին հուզուրընտա աչբպ գալ-պիմին տէրինլէրինատէն Սէնինլէ սէօյլէշմէքլիյիմ, վէ սէնին փէտէրանէ լէթաֆէթլէ պէնի իսթիմա, էթմէքլիյին նէ գատար 'ազիմ վէ վասֆա կէլմէզ պիր սա'ատէթ տիր։ Լաքին պու պիպէհա 'ինա-

յեթլերինտէն խոթիֆատէ էթմէք խուսուսընտա զա'իֆ իմ, վէ «վաճիպ օլտըղը կիպի» տու'ա էթ-մէսինի պիլմէմ։ Իչթէ օլ վագթ ֆէվգ էլ 'ատէ միւթէհասսիս վէ միւթէհարրիք գալպիմտէն «քէ-լամլէ պէյան օլունմազ ահլար» չըգար։

Սիզ էյ տու'աքեար վէ միւ"մին ճանլար, հու-զուրըմըզտա ճալիպ մէնզարէլերիյլէ ինքիշաֆ է-տէն թապի'աթըն զարիպ հիսնիւնիւ կէօրմի՞ւշ միսինիզ։ Էսնա ի զուրուպտա պիւթիւն թապի'ա-թա վէտա' էտիպ, եիւքսէք տաղլարըն թէփէլէ-րինէ կիւլ պուսէսինի թագտիմ էտէն ալթուն փէր-թէվլի չէմսի կէօրմի՞ւշ միսինիզ։ Սապահ չէմսին միւհթէզզ թէպէսսիւմլէրի ալթընտա քէօփիւք-տէն տանթէլա լապիս օլմուշ օլան տալղալար հարէքէթ էթտիյինտէ՝ վէ ուզագտա զայր ի մու-'այնէն պիր ուֆուգտա զանն էտէրսին տէնիզ համմամընտան եէնի չըգմըշ, պէյազ էլպիսէլի հու-րիւլեր կիպի ագ պուլութլար իւսթ իւսթէ եըզըլ-տըզընտա՝ տէնիզին մէնազիր ի 'աճիպէսինի սէյր էթմի՞շ միսինիզ։ Իւզերինտէ թապի'աթըն 'ուլ-վիյէթ նէֆէսինին իհթիզազ էտէր կիպի կէօրիւն-տիյիւ կիւզել տաղլարըն մէնզարէլերինի կէօր-մի՞ւշ միսինիզ։ Թապի'աթ վէ ինսանըն անլէրտէ իչ, ըէնկ վէ հայաթ մէյտանա կէթիրմէք իւզրէ, էլ էլէ վէրմիշ օլտըգլարը կէնիշ օվալարը, խու-սուսա մաղրու' թարլալարը կէօրմի՞ւշ միսինիզ։ Պիր եազ մէվսիմինտէ սիզին միւթէհայեիրանէ պա-գըշլարընըզա իճապէթ էտէն ալթուն եըլտըզլար, վէ տա"իմա պիլա հարէքէթ կէօզլէրի սիզէ նազըր օլան քէվաքիպլէ միւզեյյէն պիր սէմա կէօրմի՞ւշ միսինիզ։ Թապի'ինին թէ"սիրաթընը հասըլ էտէ-ճէք տէրէճէտէ մուվաֆֆագ օլմուշ օլուա՝ Թա-պի'աթա իմթիսալէն եափըլմըշ օլան ֆիւնունը զարիֆէնին 'աճիպէլերիյլէ զէվգեապ օլմո՞ւշ մըսը-նըզ։ Կիւզէլ պիր ըէսմ, էյի պիր սանէմ, ֆէննի միմարինին միւքէլլէֆ պիր մահսուլը, ըուհանի վա'զ, պիր մուսիգի գըթ'ա, միւ"էսսիր պիր չի՞ր վէ պու ճիւմլէ միւճէրրէտ, մա'նէվի վէ սէմավաթըն էն եիւքսէք թապագալարընա գատար եիւքսէլտէն թէ"սիրաթլա ըուհլարընըզըն ալէվրիզ օլմասընը, գալպլէրինիզին հարէքէթէ կէլմէսինի, վէ պիւ-թիւն մահիյեթինիզին թա'րիֆի նագապիլ պիր թարզտա մէշհուն օլմասընը հիսս էթմի՞շ միսինիզ։ Իչթէ օլ վագթ ըուհունընզըն տօլուլուզընտան պիր չէյ եքսիլտէմէզսինիզ. պու ճէսէտի գաֆէս ինսանընն ըուհունա տար կէլիպ՝ սիզին գալպլէ-րինիզտէն անճագ թէհայեիւր վէ թէճէրրիւտին «քէլամլէ պէյան օլունմազ ահլար»ը չըգաճագլար։ Ալէվրիզ աթէշտէ եանան քիւնլիւք կիպի, ըուհ-լարընըզըն խոշ գոգուլարընը հիսս էտէճէք սինիզ. վէ միւճահէտաթ ը ըուհիյէ վէ թէճէլլիյաթ ը զա-թիյէնիզ պապընտա էտիլէն մէսա'իյէ բաղմէն ան-ճագ «քէլամլէ պէյան օլունմազ ահլար» ըէֆ' է-տէճէքսինիզ։

Վատի ի թէճէրրիւտէ գըլազուզլայան տու'ա տախի պէօյլէ աիր։ Մէչզուլիյէթ ի եէվմիյէտէն սոնրա, տիւնեանըն չամաթասընտան պա'իտ վէ գասը ը նէֆս սա'աթլարընտա սէմավի Փէտերի-միզին հուզուրընտա տիզ իւսթիւ կէլտիյիմիզտէ, պիր սամիմի տօսթումըզա եափտըզըմըզ կիպի Օ-նա գալպլէրինիզի աչտըզըմըզտա Անըն պիփայան մուհապպէթի, Շէֆիգ գալպի, գարչըլըգսըզ ին-սանլարը վէ ունուտըլմազ էլթաֆ ը ճէլիլէսի հագ-գընտա գօնուչուզ տիչինտիյիմիզտէ, վէ կիւ-նէչի պաթմայըզ կիւնտիւզիւ էպէտի օլան սէմա-վի սա'ատէթին Նուր տիյարընա տօղրու եիւք-սէլտիյիմիզտէ, վէ պու ֆանի տիւնեատա սէմա հայաթընը եաչամագ իչիւն էլթաֆ ը սէմավիյէնին հասրէթիյլէ թուրթուչուզ ըուհլէ պու մէրզուզ պէրէքեաթա մէյլ էթտիյիմիզտէ, խուսուսա «վա-ճիպ օլտըզը կիպի» տու'ա էթմէքլիյէ օլան 'ատէմ ի իգթիտար ըուհլարըմըզընն գանաթլարընը գըրըզ գուրչուլնտան ազըրլըգլար կիպի պիզի տա"իմա աչազը տօղրու չէքտիյինտէ, իչթէ անճագ էօյլէ սըրալարտա «քէլամլա պէյան օլունմազ ահլա՛ր» ըուհլարըմըզտան սու'ուտ էտէր։ Օլ պէնտլերի գաթ էտիպ պու թէվգիֆխանէտէն խարիճէ չըգ-մագ, պու գաֆէսի թէրք էտիպ պիփայան սա-'ատէթին պիհուտուտ ուֆուգունտա զանն էտէր-սին չէմսին ալէվրիզ գուճաղընա սափլանանագ կիպի, եօգարը եօգարը անըն նուրընա տօղրու սու'ուտ էտէն ճէսիմ գանատլը գարթալ միսիլլիւ, թէյրան էթմէք իսթէրիզ։ Պէլի, ըուհա մալիք օլուպ անըն գանատլարընը էտնա արզուլար վէ միւթէքէպպիրանէ իմթինա իլէ գըրմամըշ օլան հէր պիր ֆէրտ պու թէճրիպէյէ մալիք օլմաղլա քէնտի սինէսինտէ օ «քէլամլէ պէյան օլունմազ ահլար» ըն չիտաէթինի հիսս էթմիշ տիր։

Իմտի էյ «զա'իֆլիքլէրիմիզ մու'ավէնէթ է-տէն» Ըուհ իլ-Գուտս, ըէճա էտէրիմ, «վաճիպ օլտըզը կիպի» տու'ա էթմէքլիյէ պանա իգթիտար վէր, վէ «քէլամլէ պէյան օլունմազ ահլար» իլէ ըուհումըն տէրունինտէն չէֆա'աթ էյլէ։ Պէնի տիւնեէվի տրզուլարա բաաթ էտէն պաղլարը քէս, պէնի զիլէթէ տօղրու էնտիրէն ազըրլըգլարը գալ-տըր, վէ արթըգ զա'իֆլիքլէրիմտէ սըզընթը չէք-մէյէյիմ։ Գանատլարըմ թագաթսըզ պիր հալա կէլմէսին վէ տօյուրըլմամըշ մուգատտէս արզու-

արքն վէ սէմավի հասրէթլէրին աթէչիյլէ կէճէ կիւնտիւզ Սանա «Քէլամլէ պէյան օլունմազ ահ-լար» էթմէքլիյէ մէճպուր օլմայայրմ։ Սէն տիլիմէ քէլամ օլ, գալպիմի նէպզան էթտիր, տա՛իմա հասրէթլէրիմէ սոնսրզ նա՞իլիյէթ, վէ բուհումա տօյմազլըգ իհսան էյլէ։ Սէն էյ էպէտի չէքի, բուհումտա սիւքիւթ էթմէ։ Սէն է՛յ փաքէյէն աթէչ պէնի էրիտիպ պիր չէրէք գապը հալընտա ի՛մալ էյլէ։ Օ զէման պէքեամ օլմամըշ արզուլա-ըմըզըն աթէչիյլէ միւզթարիպ օլմայաճաղըմ, իլ-լա տու՛ա վէ նիյազլարըմը 'արզ էտիպ՝ թէչէք-քիւրաթըմը ըէք՝ էտէճէյիմ, վէ էյ Բուհ իլ Գուտս մուգատտէս իսմինէ համտ ու սէնա էտէճէյիմ։

ՏՈՒ'ԱՔԵԱՐ

ՀԱՅԱԹ ԹԱՍՎԻՐԼԷՐԻ

ՄԻԻՍՄԻՐ ՊԻՐ ՀԱՅԱԹ

Վեր. Էլեբթ Ուօլթբրս սէրվիպօյը, պէյազ սայլը, չէթարէթլի, միւսինն վէ սինանի թէզայ-իւտ էթտիքճէ չէթարէթի արթմըշ օլան պիր չօպան օլուպ, Վըրմանթատա պիր քէօյ բուհպանը-նընըն խանէսինտէ սաքին օլուր իտի։ Պիր կիւն քէնտի նամընա քէչիտէ էտիլէն պիր թէլէկրաֆ ա-լըպ, սարը քեազրտը աչարագ, անընն իւզէրինտէ եազրլը օլան 10 քէլիմէյի թէքրար թէքրար օգուս-մաղա պաչլատը։ Օղլու վէֆաթ էթմիշ իտի։ Զօգ էյի պիլիյօր իտի քի։ չօղա վարմազտան քէնտիսի-տէ վէֆաթ էտէճէք տիր։ Լաքին էյվա՛հ, ասըլ 'էօմրէ տահա եէնի պաչլամըշ օլան էվլատընընն էօ-լիմիւ նէ՛ ահբլը իտի . . . ։

Պու վագարլը փէտէր՝ սէնէլէրին չափուգ չա-փուգ միւրուրբյլա արգատա թէրք էյլէմիշ օլտըգը վէ պէսլէյէ կէլտիյի պու թաթլը իւմիտլէրին սայքի ճիւմլէսինին պու էվլատը իչիւն հիսս էյլէտիյի 'ալի իֆթիխարտա իթմամընը կէօրտիւ։ Քէնտիսի փէք 'ատի վէ քիւչիւք ֆուրսաթլար իլէ իչէ պաչլամըշ իտի, վէ գահրէմանքեարանէ ֆէտաքեարլըգլարլէ թանսիլի 'իլմէ մէճպուր օլմուշ իտի։ Փէտէր քէն-տի էվլատընընն պիր մէքթէպլին վերէպիլէճէյի ճիւմ-լէ 'ալիւլիա'լա խասսիյէթլէրլէ թէճհիզ էտիլտիյինի կէօրէրէք, սոն տերէճէ մէսրուր օլմագտա իտի։ Գօլեճտէ իքէն օ՝ սընֆընտա պիրինճիլիյի իհրազ էթմիշ իտի։ 'Իլմ ի իլահի մէքթէպլինտէ միւքեա-ֆաթլար իլէ թալթիֆ էտիլմիշ իտի։ Մէ՞մուրիյէթ ի բուհանիյէյէ տախիլ օլարագ, սերի՛ վէ 'այնի զէ-մանտա իւմիտպախշ թէրազգը վէ թէ՛ալի կէօս-թէրմիշ իտի։ Վէֆաթընտան իքի սէնէ ագտէմ պէօ-յիւք պիր չէհրտէն մէ՞մուրիյէթէ տա՛վէթ օլուն-մըշ, վէ օրատա միւթէրազգը վէ միւ՞էսսիր պիր ճէմա՛աթ իտարէ էտիպ, կիւնտէն կիւնէ զիյատէ հիւսն ի դապուլ պուլմագտա իտի։ Վագթ վագթ ճէրիտէլէրտէ անընն վա՛զլարը իճմալէն նէչր էտիլիր իտի, վէ փէտէրի անլէրի լուղէթ պէ լուղէթ գը-բա՞աթ էտէր իտի։ Փէտէրի օղլունընն չօգ թէրազգը էտէճէյինի վէ թէ՛ալիյէ լայըգ օլտըգընը պէյան է-տէր իտի։ Ճիւմլէ քէնտիսինի թանըյանլարա փէ-տէրին քէլամը իֆթիխարը պու իտի, «Օ էյի պիր էվլատ իտի։» Վէ պու քէլամ լուղէթին թամմ մա՞նասընտա անընն փէտէրանէ նէճիպ իֆթիխարը-նը թէճէլլի էթտիրմէքտէ իտի։ Լաքին օ՝ չիմտի թամմ փարլագ իւմիտլէր վէ վա՛տլար էշիյի իւզէ-րինտէ պուլունմագտա իքէն, փէտէրինտէն էվվել վէֆաթ էթտի։

Իխթիյար փէտէր՝ ճէնազէտէ հազրը պուլունա-մատը։ զիրա արատա պին միլ դատար մէսաֆէ վար իտի։ Փէտէրին կէօզլէրինտէն պինլէրճէ միլ ուզագտա վէ քէնտի սէվկիւլիւ օղլունընն պարիտ մէզարա թէսլիմ էտիլտիյի 'այնի կիւնտէ մէրգուում փէտէր քիլիսէնին մինպէրինէ չըգմըշ իտի։ Լաքին փէք զա՛իֆլէնմիշ, պէնզի աթմըշ վէ պիրտէնպիրէ իխթիյարլանմըշ կիպի կէօրիւնիյօր իտի։ Հէր ա-տէմ անընն իչիւն միւթէ՞էսսիֆ իտի, նասըլ քի անընն գալպի տախի պինլէրճէ տէֆ՝ա պաչգալարընն տէրտի իչիւն սըզլամըշ իտի։ Սօնրա պու միւնա-սեպէթլէ փէք միւքէտտէր օլան պու ուզագ չէհ-րին քիլիսէսինին ճիւմլէ ա՛զասը պու պիքէս իխ-թիյարընն տէրին քէտէրլէրինի տէրխաթըր էտէրէք, կիւզել պիր չէյ եափտըլար։ Օլ կիւնլէրտէ պիր 'Աչա ի Բապպանի խըտմէթի իճրա էտիլիպ, գըրգ եէնի ա՛զա քիլիսէյէ գապուլ օլունաճագ իտի։ Ան-լէր էօյլէ ատէմլէր իտի քի, էճէլսիզ էօլէն կէնճ չօպան անլէրի Խրիսթիյան հայաթընընն էշիյինտէն թա Ինճիլի հայաթընն եիւքսէք տէրէճէլէրինէ գա-տար գլաղուզամըշ իտի, վէ անլէրի ա՛զալըզա գապուլ էթմէք սա՛ատէթինէ նա՞իլ օլաճաղընը իւ-միտ էտէր իտի։ Պու 'Աչա ի Բապպանի խըտմէ-թինի իճրա էթմէք իչիւն. քիլիսէ պին միլ ուզագ-տա օլան օ փէտէրի տա՛վէթ էյլէտի։

Պու միւքէտտէր վէ իխթիյար փէտէր 'Աչա ի Բապպանի սօֆրասը հուզուրընտա տուրարագ էք-մէյի փարէլէյիպ, օղլունուն Խրիսթիյան հայաթըն-տա իրչատ էթմիշ օլտըգը գըրգ եէնի էֆրատտա պաղու ի խօչամէտիյի ուզաթտը։ Պու խըտմէթ հէր նէ գատար չօգ մաղմում վէ քէտէրլի իտիյսէ տէ, հէման 'այնի տէրէճէտէ կիւզել իտի, վէ նէ գատար տիլսուզ իտիյսէ, հէման օլ գատար տա թէ-սէլլիպախշ իտի։ Քիլիսէ՝ իխթիյարընն տէրհալ կիթ-

մէսինէ բաղի օլմասը, վէ արգա արգասընա պիր գաչ Փազար կիւնլէրի անը օրատա միւսաֆիր էթ-տիլէր, վէ քէսրէթլէ կէլիպ անըն միւ"էսսիր վա'զ-լարընը տինլէտիլէր։ Անլէր մէրդում չօպանա օղ-լունընը եալընըզ եափաճագ իտիի իչլերի տէյիլ, իլլա ադտէմճէ եափմըշ օլտըղընը տախի կէօսթէր-տիլէր։ Էյի թէմէլլեր ասլա զա"իլ օլմայաճագլար։ Կէնճ վա'ըզ 'էօմրիւյլէ գազանմըշ օլտըղը հայաթ-լարը էօլիւմիւյլէ տէ թէմիր էյլէտի։ Քրիսէ՝ թէ-սէլլիսինին իսթիյարընը աղըր տէրտինի թախֆիֆ էթմէքտէ պուլտու։ Լաքին իսթիյարընը քէտէր ու ղամմը իսէ՝ անլերի թէսէլլի էտէրէք թա'տիլ է-տիլտի։ Սօնրա իսթիյար չօպան տաղլար իւզերինտէ ինչա էտիլմիշ օլան թէնհա վա'ըզ էվինէ 'ավ-տէթ էյլէտի։ Լաքին եէնի թէսլիյէթպախշ հիսսի-յաթլար իլէ միւթէհասսիս իտի։ Սաճընրյօր իտի լաքին էվվելքի գատար տէյիլ իտի։ Զիրա Ալլահ քէնտի էճէլսիզ էօլէն օղլունընը իչինին տէյիլ եա-լընըզ պաչլամըշ օլտըղընը, իլլա կիւնտէն կիւնէ թէրագդը տախի էթմէքտէ իտիյինի, վէ փէք չօգ իչ կէօրմիւշ իտիյինի կէօրմէք իւզրէ անա ֆուր-սաթ պախշ էթմիշ իտի։ Միւքէտտէր փէտէր Ալ-լահա 'արզ ը թէչէքքիւր էտիպ, խըտմէթինտէ քէսպ ի գուվէթ էյլէտի,

ՖԷՆՆԻՅԱԹ

ԻՃԹԻՄԱ'Ի ՖԷՆԱԼԸԳԼԱՐԸՆ ՁԱՐԷՍԻ

(Մ. Մինասեան)

(Մ. Ընկ. Էրզրում վիլայէթինդէ+ի Դէրինգէրէ նաղբը)

4.

Արթըգ պէնտիմիզին սէր լէվհասընտա 'արզ օ-լունան մէս"էլէնին միւթալա'ասընա կէլիրիզ։ Իճ-թիմա'ի չէրը վէ ֆէսատ էսասի սուրէթտէ գուրթարամազլար տէֆ' ու իզալէ օլունապիլի՞ր մի վէ նէ՞ վէճէյլէ։

Իճթիմա'ի չէրը ու ֆէսատ գալպ ի ինսանինին թախլիսի իլէ տէֆ' ու իզալէ օլունապիլիր։ Պու խուսուստա 'իլմ պիւթիւն Խրիսթիյանլար իլէ քեամիլէն հէմֆիքքեար տըր։ Պիր ասըմ տահա իլէ-բիյէ վարարադ քէմալը էմնիյէթլէ պէյան էտէպի-լիրիմ քի, չիմտիքի 'իլմ ի բուհ գալպի ինսանի-նին թախլիսի իչիւն տինին էն պէօյիւք գուվվէթ օլտըղընը ի'թիրաֆ էտիյօր։ Գալպ ի ինսանինին հայաթընը էն 'ալի հէտէֆ ի ամալընա վագֆ օլուն-մասը իլէ տիր քի քէնտինին տերունինտէ ալչագ տույզու վէ հըրսլարը թէվլիտ էտէն իճթիմա'ի չէրը ու ֆէսատլար մութլադա մահվ օլուրլար։ Տահա 'ալինին մէվճուտիյէթի իլէ տիր քի գալպ ի ինսանիտէ տահա ֆէնա օլան չէյլեր մահվ ու ի-զալէ օլունուրլար։ Տիւնեատա Խրիսթիյան տինի-նին միւ"էսսիսինին պիննէֆս քէնտի հայաթըլէ վերմիշ օլտըղընտան տահա 'ալի վէ չաֆի հա-յաթ հէտէֆ ի էմէլլերի պուլունմազ։ Պու վագֆ ը նէֆսէ մախսուս պիր հայաթ, Ալլահա էմնի-նիյէթ ի քեամիլէ իւզերինէ միւ'էսսէս, մուգատ տէս վէ ֆէտաքեարանէ պիր հայաթ տըր։ 'Իլմ ի բուհ թապի'ի ինսանըն քէօթիւ գալպի ինսանըն իչպու քեամիլ հայաթընը կէչիրմէք-լէ, անըն բուհի հալընը պէնիմսէմէքլէ, անը քէն-տինին Բապպը վէ հայաթընըն բէհպերի թանըմագ-լտ թէճտիտ օլունապիլէճէյինի գապուլ էթմիյի կիպի, Քրիստոսընը չայան ը իմթիսալ հայաթընին հագիգաթէն Անա 'իպատէթ էտէնլերին ճիւմ-լէսի իւզերինտէ թէ"սիր ի չաֆիսինի տախի գա-պուլ էտիյօր։ Լաքին — վէ միւնագգիտլերին ֆիք-բինտէ իչթէ ասըլ պու նօգթա տըր քի միւչէվվէչ հալտէ գալմըշ տըր— 'իլմ ի մէպհաս իւլ հայաթ գապուլ էտէմէզ քի տինի թէ"սիր իլէ ֆէրտին գալպինտէ հուսուլէ կէլէն պու թէպէտտիւլաթ հէր հանկի պիր տէրէճէտէ նէսլ ի աթիյէ իրսէն ինթիզալ էտէպիլիրլեր։ Ախլագի պիր մուհիթին մէյտանա կէթիրտիյի պիւթիւն թէպէտտիւլաթ 'ըրդի տէյիլ, ֆէրտի տիրլեր։ Ֆէրտին հայաթընտա վուգուտ պուլան պիլճիւմէ թէճէտտիւտաթ ը գալ-պիյէ ասլա իրսի մուհիթի հա'իզ տէյիլ տիրլեր։ 'Ըրթէբ գալպի մէտէնի գուվվէթլերտէն միւթէ'էս-սիր օլմազ. քէնտինին իրսի մահիյէթինտէ գալը։ Պունա պինա'էն տին քէզալիք ինսանիյէթէ մախ-սուս թա'լիմ ու թէրպիյէնին պիլճիւմէ ֆա'ալի-յէթլերի տախի նէվ' ի պէնի պէչերին գալպինի է-սասի սուրէթտէ գուրթարամազլար վէ գուրթարա-մայաճագլար տըր, եա'նի անլէր ինսանըն քէօթիւ 'ատտ օլունան սէվգ ի թապի'իլերինի տէֆ' ու իզա-լէ էտիպ, պու վէճէյլէ գալպ ի ինսանիտէ իճթի-մա' ի չէրը ու ֆէսատընն մէնպա'ընը պիրտէն գուրու-տամազ։ Հէր նէսլ ի ճէտիտ քէնտիսինտէն պինլեր-ճէ սէնէլեր վէ 'ասրլարճա էվվել տիւնեայա կէլմիշ օլան ապա ու էճտատընըն թէվէլլիւտլերինտէ հա'իզ օլտըգլարը պիլճիւմէ սէվգ ի թապի'իլեր իլէ թէ-վէլլիտ էտէր, Պու դատար 'ասրլարընն թէմէտ-տիւնէ մախսուս ճիտտ ու ճէհտլերի (տինի տախի թէմէտտիւնին պիր գըսմը 'ատտ էտէրէք) գալպի ինսանի իւզերինտէ իրսի պիր նուֆուզ իճրա է-տէմէմիշլեր վէ էտէմէյէճէքլեր տիր։ Իչթէ պիր թագըմ միւճատէլէ գապուլ էթմէզ նէֆս իւլ էմ-լեր իւզերինէ միւ"էսսէս օլան չիմտիքի մէպհաս իւլ հայաթընն հիւքմ ու գարարը պու տըր։ Տին տախի

զաթէն ֆէրտի դուրթարմայա չալըշըր, վէ Խրիս-թիյանլըղըն միւ"էսիսի տախի քէնտի հայաթընըն իյինին ֆէրտլերէ դուրթարմագ, մէլէքիւթ իւս սէ-մավաթը ֆէրտլերին գալպերինտէ թէ"սիս էթմէք-լիք իտէյինի ի'լան ու պէյան էյլէմիշ տիր։

'Իլմ նամընա օլան իշպու իտտի'ալարրմը ճայ ի սիւ"աֆ մը պուլույօրսընըզ։ Լաքին սիզ պանա ախ-լագի հէր հանկի նէվ'ատէն պիր սըֆէթ ի ֆարիգէ կէօթէրէպիլի՞ր միսինիզ քի պիր փէտէր եախօտ վալիտէնին սա՛յ ու զայրէթլէրիյլէ քէսպ օլունմուշ վէ էրէն քէնտինին էվլատ ու ահֆատընա ինթիդալ էթմիշ օլսուն։ Պիզիմ էրմէնիճէ սէօյլէմէք իգթի-ատարրմըզա, ատապ ը նէզաքէթ մախսուս միլի 'ատէթլէրիմիզէ, ախլագի հէտէֆ ի էմէյլերիմիզէ վէ էվսաֆըմըզա նէ՞ վէճհլէ մալիք օլմուշըզ տըր։ Եիւղլերճէ 'ասրլարատան պէրու էրմէնիճէ սէօյլէյէն ապա ու էճատատրմըզ 'ատէպա քէնտիլերին օ՞ի իգ-թիատարրընը պիզէ իրսէն ինթիդալ էտէպիլմիշլէ՞ր մի տիր։ Ախլագի էն 'ալի տիւսթուր ու էսասլարը քէնտի ախլագ ու էվսաֆընտա թէճէսսիւմ էթտի-րէն պիր փէտէր եախօտ վալիտէ 'ատէպա օլ քէսպ ի խավվասընը թէ"սիրիյլէ օ կիպի էվսաֆ իլէ միւթ-թասընֆ էվլատլար տիւնեայա կէթիրէպիլմիշլէ՞ր մի տիր։ Մուհապպէթ վէ չէֆգաթ վէ ճանսիփարանէ պիր հայաթ կէչիրմիշ վալիտէյն նէալինտէն օլան էվլատլար 'ատէպա հրպպ ը նէֆս, հասէտ վէ պուղզ ու 'ատավէթ թէմայիւլաթ ը թապի'իյէսի իլէ տա-հա աղ մութթասընֆ օլարմագ մը տիւնեայա կէլմիշլէր։ Ճիմլէմիզ տախի էթրաֆըմըզտա էրմէնիճէ սէօյ-լէյէնլերէ իմթիսալ էթմէք սայէսինտէ տէյի՞լ մի տիր քի անա լիսանըմըզը սէօյլէմէյի էօյրէնմիշիզ տիր, վէ Ինկիլիզճէ սէօյլէյէն պիր ճէմ'իյէթ իչինտէ պէօյլիմիշ օլսա իտիք, 'այնի սէրէճէտ սուհուլ-էթլէ Ինկիլիզճէ սէօյլէմէքլիյի էօյրէնմի՞զ մի իտիք։ Սահիհ տէյի՞լ մի տիր քի էպէվէյնիմիզին ախլագ ու էվսաֆընա, անլերէ իմթիսալ էթմէք սուրէթիյլէ մալիք օլմուշըզ տըր, վէ անլերին խէսա՞իս ի քիս-պիյէլերինի տօղուշտան թէվերրիւս էյլէմէմիշ իզ տիր։ Սահիհ տէյի՞լ մի տիր քի իճթիմա՛ ի չերր ու ֆէսատ թէվիտ էտէն գօրգու, խօտպինիք վէ հասէտ կիպի էն ֆէնա սէվգ ի թապի'իլէր հէր եէ-նի տօղան չօճուդ իլէ պէրապէր տիւնեայա կէլիր-լէր, վէ ֆէրտտէ իճթիմա՛ի տահա 'ալի սէվգ ի թապի'իլերին հաքիմիյէթիյլէ էօյմէլերի իչիւն թա՛-լիմ ու թէրպիյէյէ միւհթաճ օլույօրլար։ 'Այան ու աչիքսար օլան իշպու նէֆս իւլ էմրլէրին չէհատէթ-լերի կէօզիւմիւզ էոնիւնտէ օլարագ, մէտէնիյէթին, թա'լիմ ու թէրպիյէնին վէ եախօտ տինին իճթի-մա՛ ի չերր ու ֆէսատը ինսան հայաթընտան իս-թիսալ էտէպիլէճէքլերինի, վէ պուղլարընը թէ"սի-րի ալթընտա ինսանըն 'ըրգի, իրսի թապի'աթը ա'-լալանարագ քէօթիւլիւք եափմաղա դայր ի միւս-թա՛իտ պիր հալէ կէլէճէյինի վէ ֆէրտին խէլասըյլէ 'ըրգընը եախօտ միլլէթին խէլասընընը միւմքին օլա-պիլէճէյինի նա՞սըլ իտտի'ա էտէպիլիրիզ։ Պու կի-պի պիր զիւ'իւմ 'իլմին ահքեամընա մուղայիր օլ-տուգտան պաչգա Խրիսթիյանլըղընը ահքեամընա տա-խի մուխալիֆ օլսըղընը իտտի'ա էթմէյէ իճթիսար էտէրիմ։ Խրիսթիյանլըգ ֆէրտլերին խէլասընա ի-նանը։

Էօյլէ իսէ մէլէքիւթ իւս սէմավաթընը պիւթիւն թարիխինին էն տէրին պիր մէյլի օլմուշ օլան վէ տիւնեանընը էն պէօյիւք պասիրլերինին թէրէննիւմ էթմիշ օլտուգլարը վէ մէտէնիյէթէ մախսուս պիւ-թիւն սա՛յ ու զայրէթլէր վէ քիլիսէ տախի իչլէ-րինտէ օլարագ, պիւթիւն միւ"էսսէսաթընը գուվվէ-տէն ֆի'իլէ իխրաճա չալըշըգլարը օլ բիւյ՛ա՝ վահի՞ պիր բիւյ՛ա մը տըր։ Իճթիմա՛ ի չերր ու ֆէսատ միւթէ'ատտիտ նէվ' ու սուրէթլէրիյլէ ինսանի հա-յաթտա 'այնի խըզ իլէ հիւքմրան օլմազա տէվամ էտէճէ՞ք մի տիր։

'Իլմի բուհա մախսուս միւսելլէմ պիր հագի-գաթ տըր քի, ֆա'ալիյէթ իչիւն միւսա'իտ պիր մուհիթ պուլան ճէմի'ի սէվգ ի թապի'իլէր դարչը գօնուլմազ պիր սուրէթտէ իզհար ու պէյան օ-լունուրլար, գուվվէթլէնիրլէր, պիր մահիյէթ ի ի'-թիյատիյէ քէսպ էտէրլէր վէ պու վէճհլէ ֆէրտին էվսաֆընաա քէօքլէչիրլէր։ Քէզալիք պիր էմր ի միւսելլէմ տիր քի, իճթիմա՛ի սէվգ ի թապի'աթ-լարընը ֆա'ալիյէթի իլէ դայր ի իճթիմա՛ի սէվգ ի թապի'աթլար իչէմէքտէն տուր վէ տահա 'ալի հիսսիյաթ հուզուրընտա նապէտիտ օլուրլար։ Իշ-պու իքի մա՛նատա նէֆս իւլ էմրլէրի պիրլէշտիրէ-րէք, աթիէքի նէթիճէտէ գարար գըլարրզ։ Խա-նէտէ, մէքթէպտէ, մէշղուլիյէթ 'ալէմինտէ, քիլի-սէտէ, հիւքիւմէթտէ վէ պիլճիւմէ միւնասէպաթ ը իճթիմա՛իյէտէ ինսանընը էն 'ալի սէվգ ի թապի'աթ-լարընը պէյան էտէն վէ ֆա'ալիյէթէ սէվգ էտէն պիր ախլագի քիւրէ ի հավա թէ"սիս էթմէքլիք գա-պիլ վէ միւմքին օլունճա, նէսլ ի ճէտիտ պիթթա-պի՛ տահա 'ալի պիր հայաթա իրչատ օլունուր, անընը ֆէնա հիսսիյաթը տահա էյի հիսսիյաթընը ֆա'ալիյէթիյլէ պասատրրլրը, 'ալի պիր էվսաֆա մալիք օլուր։ Լաքին պու նէվ' 'ումումի պիր մու-հիթ ի ախլագի իհտասընընը միւմքին օլմասը իչիւն հէյ'էթ ի իճթիմա՛իյէնին խէլաս պուլմուշ օլմասը լազըմ կէլիր։ Տիւնեանընը անվալ ը ճիսմանիյէսինին իճտպ էթտիյի հայաթընը չէտիտ միւճատէլէսինտէ

պու կիպի քեամիլ պիր մուհիթ ինտասը միւմքին օլուպ օլմատըղընը գարարլաշտըրմագըղը գարիյէ թէրք էտէրիմ։ Էկէր միւմքին իսէ, 'ամէպա նէ գատար 'ասրլար սօնրա։

Պէնիմ ի'թիգատըմ չու տըր քի, պու տիւնեատա իճթիմա'ի չէրր ու ֆէսատըն գալգմասընա տալլ օլան մէլէքիւթ իւս սէմավաթ նէվ' ի պէշէրին կէօրէ կէլմիշ օլտըղը էն ճէլիլ բիւյ"ա տըր, վէ պու բիւյ"ա ինսանընն էն 'ալի սա'յ ու գայրէթլէրինին վէ բուհի վէ իճթիմա'ի պիլճիւմլէ թէրագգյաթընընն մէնպա'ը տըր, վէ պա'իս ի խէլաս օլան օլ բիւ"յա թարիխ ի ինսանիաէ թէտրիճէն գուվվէտէն ֆի'իլէ իխրաճ օլունուր իսէ տէ, անընն թէմամէն գուվվէտէն ֆի'իլէ իխրաճ օլունմասը իշպու ահվալը հայաթատա իւմիտ օլունամազ։ Ի'թիգատըմճա, ֆէրտի վէ իճթիմա'ի խէլաս էմր ի ճէլիլինին իճրաասընտա թէմէթթիւ'ի պիլճիւմլէ մութթարըտ գուվվէթ վէ միւ"էսսէսաթ 'ազիմ պիր վահտէթ թէշքիլ էտէրլէր իսէ տէ, պունլարընն ճիւմլէսինին վազիֆէսի 'ըրգի տէյիլ անճագ ֆէրտի տիր։ Պինա'էն 'ալէյհ ճէմ'իյէթի գուրթարմագ տըր։ Իմտի միւսթագպէլտէ զուհուր էտէճէք պիլճիւմլէ նէալէր տախի խօտպինլիք, հասէտ վէ պուղղ ու 'ատավէթ սէվգ ի թապի'լէրիյլէ կիւնահ իշլէմէյէ մէյեալ թապի'աթ իլէ ֆէնալըղա մէյեալ խէլասա տա'իմա միւհթաճ հալտէ տիւնեայա կէլէճէքլէր տիր։ Ի'թիգատըմճա, իճթիմա'ի չէրր ու ֆէսատ տիւնեայա կէլէճէք հէր եէնի նէսլին մալիք օլաճաղը ինսանի իշպու իրսի սէվգ ի թապի'աթ վէ մահիյէթին մահսուլը տըր։

ՍՕՆ

ՍՈՒՀԱՐԵՐԱԹ

ՍՕՍԻԱԼԻԶՄ, ԵԱԽՕՏ ԻՇԹԻՐԱՔԸ ԷՄՎԱԼ ՈՒՍՈՒԼԸ

(Սէմֆ Վ. Քիւֆէլեան, Թարսոս)

3.

3. Էմէք վէ մէսա'ի գըյմէթէ էօլչիւ օլամազ, սա"իր պիր չօգ միւթէնէվվի' սէպէպլէր վար քի։ Էմթը'ա վէ էշեանընն մէյտանա կէլմէսի իչիւն սարֆ օլունան էմէք վէ մէսա'ինին գըգտարը թամմ պիր սըհհէթ իլէ գըյմէթին էօլչիւսիւ իթթիխազ օլունամազ։ Էմէք վէ մէսա'ի գըյմէթին թամմ էօլչիւսիւ օլտա պիլէ, տերանպար օլմուշ օլան չու գատար էմթը'այա սարֆ օլունան էմէյին մըգտարը թամմ պիր տօղրուլըգ իլէ հիսապ օլունամազ, էմթը'այա օլան էմէյին սա'աթլարընը զիբր էթմէք պիր գըյմէթ զիբր էթմէք տէյիլ, իլա պիր զէման իշ'ար էթմէք տիր։ Մէգքիւր էմթա'ա չու գատար վագթ զարֆընտա հասըլ օլմուշ օլտըղընը կէօսթէրմէք տիր, ֆագաթ էմթա'այա գաչ պաթման վէ գաչ օգգա էմէք սարֆ օլունմըշ օլտըղընը հիչ պիր քիմսէ թա'եին էտէմէզ։ Պու վագը'ալար իշթիրաքիյուն ուսուլընընն զայրի գապիլ իւլ իճրա օլտըղընը վէ չայէտ գապիլ ի իճրա օլոա պիլէ, թա'եին վէ թաթպիգի էմրինտէ ֆէվգէլ'ատէ կիւճլիքլէր վէ զայր ի գապիլ իւթ թա'րիֆ իղթիշաշար զուհուր էտէճէյինի կէօսթէրիր, խուսուսա մէ"մուրլարընն, մուա'ալիմլէրին, վա'ըզ վէ խաթիպլէրին, վէ թա'գիպաթը 'իլմիյէ իլէ իշթիղալ էտէն զաթլարընն վիւճուտի օլմայան, վէ լէմս օլունմայան սէմէրաթը նաֆի'էլէրինին գըյմէթի էմէք վէ մէսա'ի տէնիլէն էօլչիւ իլէ նա՞սըլ թա'եին օլունաճագ, թա'եին օլունսա պիլէ պիր թագմ քիրէմիթլէրին հուսուլը իչիւն սարֆ օլունան էմէք իլէ թէվհիտ էթմէք մուգարինի 'ատալէթ վէ հագգանիյէթ օլապիլէճէք մի։ Իշթիրաքիյուն պիր բէսսամընն, պիր հէյքէլթըրաչընն, պիր մի'մարընն, պիր մուսիգիչինասընն, պիր խաթիպլինն, վէ պիր ճէրրահընն էմէյինի մատտի էմէք 'ատտ էտիյօր, պիզտէ էմէք ֆարզ էտելիմ, ֆագաթ ;հայաթ իլէ էօլիւմ արասընտա իշլեյէն վէ հայաթ ը թէ'մին էտէն պիր ճէրրահընն օն տագիգէլիք էմէյինին սէմերէսի տիւնեա տօլուսը մատտի էմէքլէրին սա'աթլարը իլէ նասը՞լ թէվհիտ էտիլէճէք։ Ֆարզ էտինիզ, պիր բէնճէրը ֆիլան միգտար պիր իշ իչիւն օն սա'աթ էմէք-զէման ագչէսի ալըյօր, պիր գաչ այ սօնրա 'ամէլէնին 'ատէտի չօղալտըղընտա չիրքէթ հէման օլ մըգտար պիր իշ իչիւն եա եիզտէ պիր մըգտար քէսէրէք ֆարազա տօգուզ սա'աթ էմէք – զէման – ագչէսի վէրմէլի, վէ եա տա օն սա'աթ էմէք – զէման – ագչէսի վէրէճէք օլմասընտան հասըլ օլան փահալը էմթը'այը ֆիյաթընն իզտիյատը իչիւն սաթըլմատըղը հալտէ գալտըրըպ աթմալը։ Ամէլէտէն եիզտէ ֆիլան միգտար քէսմէք իշթիրաքիյուն ուսուլընա մուխալիֆ տիր։ Սէնէլէրին չիւրիւթտիւյիւ փէսմանտէյի եա տիւշկիւն ֆիյ'աթլէ սաթմագ, վէ եա տա աթըլմազ իսէ գալտըրըպ աթմագ էվվելքի ըէ"ս իւլ մալը չիւրիւտիւպ մահվ էթմէք տէմէք տիր։

Թէքրար էմթը'ա վար քի հէր կիւն էհալիյէ լազըմ օլան մըգտարտա չարչուտա պուլունտըրըլմազ, մէսէլա պիր չէհրտէ սիւթ չարչուտա սաթըլըյօր, պիր կիւն էհալիյէ քիֆայէթ էտէր գատար կէլտիյինտէ օգգասը իւչ մէթալիյէ սաթըլըյօր։ Էրթէսի կիւն եա չէտիտ գար ֆուրթունասընտան, վէ եա տա հայվանաթա 'արիզ օլան պիր մարազտան էհալիյէ լազըմ օլան գատար կէլմէյէ-

ճէյի թապի'ի տիր։ Զարչուլա կէլէն օլ մըգտար սիւտիւ տէ էրքէնճէ կէլէնլէր ալըպ տիւքէտէճէքլէր, վէ էհալինին պիր գըսմը եախօտ գըսմը ա՛զամը սիւթտէն մահրում գալաճագ. հալ պու քի իշթիրաքիյունընն ուսուլընճա հիչ պիր քիմսէ իսթէտիյինտէն մահրում գալմամալը իտի։ Էկէր իշթիրաքիյունընն թանզիմ էյլէտիյի չիրքէթ պէօյլէսի տար վագթլարտա հիչ օլմազսա էհալինին գըսմը ա՛զամընը սիւթտէն մահրում էթմէմէք գաստը իլէ չիմտիքի իտարէտէ օլտըղը կիպի սիւտիւտիւն օգգասընը ալթը մէթալիյէ չըգարաճագ օլսա, օ զէման օլ մաթա՛ը քէնտինին իլք մալ պահասընտան այըրաճագ, քի պու տախի իշթիրաքիյունընն ուսուլընա մուխալիֆ տիր. փաթաթէս հէր կիւն վէ հաթթա սէնէնին հէր մէվսիմինտէ լազըմ օլան գատար պուլունամազ։ 'Ա՛ճապա ֆէննի զըրա՛աթտա պուլունա պիլէճէք մի՞ էօյլէ պիր մա՛ռիֆէթ վէ եա իխթիրա՛քի արզ (supply) իլէ թալէպի (demand) թէմամըյլէ պիրի պիրինէ թաթպիգ էյլէսին։ Միւմքինսիզ հալ։ Վէ եինէ չէրապ, օտուն վէ քէրէսթէ կիպի պիր թագըմ էմթա՛ավար, քի պունլարընն զըյմէթլէրի անլէրին իւզէրինտէն զէմանընն կէչմէսինէ մէնութ տըր։ Իշթիրաքիյուն ուսուլը թալէպ էտէր, քի էսքի չէրապ եէնիսինին գըյմէթինտէ սաթըլսընը, իւզէրինտէն զէման կէչմիչ քէրէսթէ օրմանտան եէնի քէսիլմիչ քէրէսթէ իլէ 'այնի ֆիյ՛աթտա իշթիրա օլունսունս։ Էկէր պէօյլէ օլուր իսէ թօփալարընն վէ զիյդ իւսսատր 'իլէթինէ միւպթէլա օլանլարընն կէճ վագըթտա կէլմէլէրի միւնասէպէթիյլէ էլլէրինէ նէ էսքի չէրապ վէ նէ տէ իւզէրինտէն հազ մէվսիմի կէչմիչ քէրէսթէ կէչէճէք. կէլտիքլէրինտէ հէր չէյի տիւքէնմիչ պուլաճագլար. պու իսէ սէրպէսթ իսթի՛ֆատէ օլմատընը իշիւն իշթիրաքիյուն ուսուլընա մուխալիֆ տիր։ Շիմտիքի ուսուլը իգթիսատիլէրտէ իսէ գըյմէթ մաթլուպա կէօրէ օլուր։

4. Իշթիրաքիյուն ուսուլը թահրընտա իխրաճաթ վէ իտխալաթ եախօտ էճնէպի մէմլէքէթլէր իլէ օլան ախզ ու ի՛թա վէ իխթիլաթ քէսիլէճէք, չիւնքի պիր մէմլէքէթտէ հիւքիւմէթ էտէն տէվլէթ. էմթը՛անընն տէվլէթ վէ չիրքէթ պահասընտան նօգսան տիւշմէմէսի իշիւն իտխալաթը մէն՝ էթմէյէ մէճպուր օլաճագ, վէ տախիլտէ մէյտանա կէլէն մահսուլաթ, մա՛մուլաթ, վէ էմթը՛անընն իւզէրինէ լիւզումընտան ֆազլա գըյմէթ գօյաճագ։ Պունընն թապի՛ի վէ զարուրի նէթիճէսի չու օլաճագ, քի տախիլի մէմլէքէթ խարիճի մէմլէքէթին քէշֆիյաթ, թէթէպո՛աթը ֆէննիյէ, թէտգիգաթը 'իլմիյէ, իխթիրա՛աթ վէ սա՛իր պիր չօգ նի՛մէթ վէ պէրէքէթլէրինտէն միւսթէֆիտ օլամայաճագ, տախիլտէ պուլունմայան 'իլաճլար խարիճտէն ճէլպ օլունամայաճագ, տախիլի մէմլէքէթ հավ, սու, մէվզը՛, վէ իգլիմ իգթիզասընտան նէչվ ու նէմա պուլմայան հասըլաթտան էհալի մահրում գալաճագ. իշթէ պու տըր մէտէնիյէթին գօլէրասը։ Ազ պիր գըսմ էհալի իսթիֆատէ էտէճէք մէ՛մուլը քէշֆիյաթ իխթիրա՛աթ, վէ մէտէնիյէթին սիւ՛աթընը տուրտուրաճագ, Ա՛ֆրիգանընն մէրքէզինի, տիւնեանընն գուլթպընը, թահթ էթ թիւրապ մէտֆուն սիւխուրը ճէսիմէ թաղագալարընը, ճիհանը հայվանաթ վէ նէպաթաթը, վէ միդրօպլար 'ալէմինի քէշֆ ու մու՛այէնէյէ հիչ պիր քիմսէ բազի օլմայաճագ։ Ա՛րթըգ 'իւլէմա էճրամը սէմավիյէյէ քէմէնտ աթմայաճագլար. չէմսի պիր քեաղըտ իւզէրինէ թէրսիմ, վէ անընն մա՛ռիֆաթընը թէճրիտ էթմէյէճէքլէր։ Գուրս ը գամէրտէ տերէլէր վէ աթէշֆիշան պիւրրքեանլարը արամայաճագլար։ Ճինս ի ինսանընն սա՛ատէթ, իսթիրահաթ վէ թէրֆի՛ի իչիւն հիչ պիր քիմսէ թապի՛աթընն գուվվէթ վէ գա՛իտէլէրինէ նուֆուզ էտիպ տէ, անընն մահֆէզէ վէ մախզէնլէրինտէն եէնի եէնի պէրէքէթլէր իխրաճընա գալգըշմայաճագ, թէրագգընընն մէյտանը միւսապագասընտա գօչուշան իզտիհամլար հարէքէթտէն սագիթ գալաճագլար. մէքթէպ, գօլէճ վէ տարիւլֆինունլարընն գափուլարը մա՛տուսմիյէթին էպէտի քիլիտլէրի իլէ քիթլէնէճէք, թէգատտիւմ տիւնեայա սոն էլվէտա՛ընը վէրէճէք, տահա տօղրուսու մէլէյին սօն պօրուսընը ճինս ի պէչէր պիզզաթ քէնտի չալաճագ։ Պունլարընն ճիւմլէսինտէն նէթիճէ էտէրիզ քի, չիմտիքի ճարի օլան իգոնօմի սիսթէմինտէն տահա էյի պիր ուսուլ օլամազ։ 'Իլմի ուսուլը սէրվէթ ի միլել միւթէխասսիսլէրինտէն պիրի «Ցիւնեատա՝ հուպպ ը ինսանիյի, ինսանփէրվէրլիյի իպգա էտինիզ, չիմտիքի իտարէ ի իգթիսատիյէ սիսթէմի էն մուվաֆֆագ պիր սուրէթտէ իճրա օլունաճագ տըր» տէյիւ պույուրմըշ տըր։ Էլգըսա իշթիրաքիյուն ուսուլը իտարէսինի չէօյլէճէ իճմալ էտէլիմ. Պու ուսուլ թահթընտա էյի ատէմլէր եափապիլէճէքլէրինին էն էյիսինի եափտըգլարը իշիւն, ճէզա ի նագտի ի՛թասընա մէճպուր օլաճագլար. սագիթ իւլ հարէքէ օլանլար թէգատտիւմ էթմէքտէ օլան պէչէրիյէթ ալայընընն արդասընտա փէք կէրիտէն թօփալայարագ կիթիքլէրի իշիւն մաղհարը միւքեաֆաթ օլաճագլար։ Պիրի սատագաթընտան տօլայը ճէզա կէօրէճէք, օլ պիրի թագսիրաթընտան տօլայը միւքեաֆաթ միտալեասը ալաճագ. պիր տիկէրի նօգթա ի իխթի-

սարտա իշթիրաքիյունդն եէտինտէ 'իլմ ի բաղամ, 'իլմ ի ճէպրի ա'լա, 'իլմ ի հէնտէսէ, 'իլմ ի մախրութիյէթ, 'իլմ ի միւսելլէսաթ, 'իլմ ի ճէրր ի էսգալ վէ գաթ'ը զա"իտէն տահա զարիգ վէ տագիզ պիր մի'յարը ռիյազի պուլունմադ լազըմ կէլիր։ 'Ահիզլերինէ գալըր իսկ, էգիրատ ը միլլէթիմիզ տահա թա'լիմլի վէ 'ագլ ու սիրէթլերի տահա սապիթ, միւհքէմ վէ մէթին պիր հալէ կէլիր իսկ, իշթիրաքիյուն գավլը օգուլյուպ, տինլեյերէք էյլէնմէյէ էյի կէլիչիր։

Մ. Թ. Գ. ԳՕԼԷՃԻՆՏԷ ՊԻՐ ՆԸՍՖ ՅՈՐԵԼԵԱՆ ՎԷ ԹԵՎԶԻ'Ի ՏԻՓԼՕՄԱ ԶԻՅՆԷԹԻ

1.

Զէման զինճիրինին պիրէր հալգասը 'ատտ օլունան սէնէլէր, քէնտի նամ ու չէօհրէթլերինի չօգ քէրրէ եէվմի տէվէրանլարընտա վուգու' պուլան մուհիմմ վէ մալիւմ վուգու'թատան ախզ էյլերլեր։

1910 սէնէսի զանն ը 'ահիզանէմմէ պիզիմ իչիւն «Յորելեան» եա «Ընսֆ յորելեան սէնէսի» թէսմիյէ օլունմադա սէզա տըր։ Զիրա Ազգային Սահմանադրութիւնդն, Վարագ վանքընդն վէ 'Այնթապ գըզլար մէքթէպի 'ալիսինին յորելեան զիյնէթլերի զազէթալարըմըզդն սաֆհէլերինտէ վասֆ ու ի'լան օլունմըշ, վէ օլունաճագլար տըր։ Ճէհալէթ վէ գոյու զուլմէթին հէման չաֆազընտա 'ազիմ միւշքիլաթ իլէ վէ քէնտի թէմելլերինի պըրագըպ էթրաֆա նուր վէ հայաթ սաչան իչպու միւ"էսսէսաթդն յորելեան խըտմէթլերինի իճրա էթմէք հէմ լայըգ հէմ տէ ֆարզ ը 'ազիմ տիր։ Վէ լաքին պունլար իլէ պէրապէր քէնտի չէպապէթ 'էօմրլերինի վագֆ ու նէզր իլէ պիր խայը սէնէլէր, օլ միւ"էսսէսէլերին ճանը մագամընտա պուլունարագ անլերէ օմուզ վէրիպ տիրի վէ պագը սագլայան ըէ'իս, ըէ'իսէ եա խօճակեանդն էմէքլերինի թագտիր զըմնընտա զիքրլերինի եատ էթմէք տահա լայըգ վէ սէզա տէյլի մի տիր։ Իշթէ իչպու սէնէ պիզի պէօյլէլերտէն պիրի սայլան, վէ եիրմի պէշ սէնէ տէրուն ի գէլէճիմիզտէ չալըշըպ օն սէքիզ սէնէտէն պէրու իսկ ռիյասէթին պար ը կիրանդը օմուզլարը իւզերինտէ թաշըմըշ օլան սէվկիւլիւ ըէ'իսէվիզ ֆազիլէթլու Միսս Ի. Մ. Պլէյքլինին նըսֆ յորելեան խըտմէթինին իճրասը իչիւն ֆուրսաթեապ էյլէմիշ տիր։

Խըտմէթ Ալաֆ. Ցուլիս 13է միւսատըֆ Երկուշաբթի սապահլայդն գէլէճին սալօնընտա գէլէճ մու'ալիմլերինին պիրինին թահթ ը ռիյասէթինտէ պիր իլահի, Ֆ. Մուգատտէստէն խըտմէթէ մուվաֆրդ միւթէգապիլ այէթլերին գրա"աթը վէ Վեր. Մր. Մէգալրմըն տու'ասը իլէ պէտ" էյլէտի։ Էվվելա Օր. Մէյրի Հեղինեան, Միսս Պլէյքլինին նըսֆ յորելեան նամընա թէ'լիֆ էյլէտիյի «թեղքեար քիթապը» նամ քիթապճըղազընտան պա'զը գըթ'ալար գրա"աթ էյլէտի։ Իչպու մէգալէ գէլէճին երմի սէքիզ սէնէլիք մուխթասար պիր թարիխինի հավի օլուպ գէլէճին տօսթ վէ էվլատլարը անդն հագգընտա իշիթմէքտէն մէմնուն օլաճաղլար մէմուլի իլէ, անտէն պա'զը գըսմլար իգթիպաս վէ տէրճ էտէրիզ։

«Հալ ը հազրա գատար պիր եա զիյատէ սէնէլէր գէլէճին տա"իրէ ի թէ"սիրինտէ պուլունան չակիրտանդն ա'տատը 570է պալիզ օլմուշ տըր։ Գէլէճ իլը սէնէ 19 թալէպէ իլէ պաշլայըպ իլը օն, օն իքի սէնէ ա'ատէտ 30 իլէ 40 արասընտա գալմըշ, իքինճի օն սէնէլէր զարիգընտ 60 եա 70 արասընտա սալանմըշ իսկ տէ, չու սոն պէշ տիթը սէնէտէ պիրտէն թէրէգֆիւ' էթմիշ վէ պու սէնէ 113է պալիզ օլմուշ տըր։

Գէլէճ քէնտի թէ'սիսինին իւչիւնճիւ սէնէսինտէն պէտ" իլէ 26 տէգ'ատա 165 միւնթէհիյէ թագտիմ էյլէմիշ տիր։ Շու հալտէ թալէպէկեանդն 7ատէ 1սի մէ"զունէ օլուպ, անլէրտէն 86սը Մար'աշլը, 37սի 'Այնթապլը, 6սը Ատանալը, 1ի 'այնի մէքթէպէ 'ա"իտ օլմադ իւզրէ Սիսլի 21ի Հաճըն, Զէյթունն, Եէրէպադան, Ֆընտըճադ, Կիւրիւմզէ, Ֆէքէ, Սիս, Շար վէ Եէնիճէգալ'ատան օլմադ իւզրէ Միսիս Գաֆինին «Հաճըն Հօմընտան,» 4 Ֆիլիսատէն 3, Ուրֆատան 2, Ֆէսապատան վէ պիրէր տանէ տէ, Սիվաս Պիթիաս, Գալատուրան, Էյպեզ վէ Ալպուսթանլը օլմուշ տըր։ Պիր գալ իսթիսնատան մա'տա ճիւմլէսի պիր սէնէտէն 25 սէնէյէ գատար մու'ալիմլիք վէ ախէր խըտմաթը մուհիմմէ իլէ իշթիղալ էտիպ, անլէրտէն 11ի 'Այնթապ, 14իւ Հաճըն, 15ի Ատանա գըզլար Սէմինէրիլերինտէ վէ 21ի տախի վալիտէ գէլէճիմիզտէ իսթիխտամ օլունմըշլար տըր։

Եինէ միւնթէհիեէլերտէն 82սի միւթէ'էհիլ օլուպ, պունլարտան 9ը չօպան, 12սի վա'զ վէ խօճա, 8ի թապիպ վէ պագը գալան 53լէր ազ իսթիսնա օլարագ միւ'թէպէր թիւճճար վէ էհլի էսնաֆա զէվճէ օլմուշ տըրլար։ Քէզա 20 գատարը տիյար ը էճնէպիյէ հիճրէթ էյլէմիշլեր տիր։ Մա'էթթէ"էսսիւֆ պէյան էյլերիզ քի մէ"զունէլերիմիզին 14իւ, եա'նի 'ատէտին 12տէն 1ի պու տիւնեատաքի ճիհատլարընա խիթամ վէրերէք սէմավի վաթանա ինթիգալ էյլէմիշ տիրլեր։»

Պա'տէհու հէր պիր մէ"զունէյէ իրսալ օլունան մէքթուպլար վասրթասրյլէ վէ եա ռգտէմճէ քէսպ օլունան մա'լիւմաթը հավի ճիւմլէ մէ"զունէյէրին պիր ֆիհրիսթի վէրիլտիքտէն սոնրա, գօլէճին չու սոն սէնէյէրտէ մուսիգա, թէրէննիւմ, պիչի, տիքիչ, թէ"լիֆ, 'իլմի տէրսլէր, փրօկրամ վէ ախէր տա"իրէյէրտէ օլան թէպէտտիւլաթ վէ թէգատտիւմիւնտէն մուֆասսալէն պահս էյլէտի։ Մու"ախխարէն գօլէճաէ պուլունան չիրքէթլէր հագգընտա մա'լիւմաթ ի'թա էյլէտի։ «Անլէրտէն էն մա'լիւմիւ, Միւնէվվէր իսմի իլէ մա'ռուֆ օլան խարիճի միսիօնէր չիրքէթի տիր։ Անքն միւ"էսսիսի միւթէվէֆֆաթ ֆազիլէ Միսս Շաթթրզ օլուպ, 26 սէնէ զարֆընտա 284 չակիրտ անա ա'զա օլմուշ վէ վէրիլէն ագչէ թաղրիպէն 86 լիրայա պալիզ օլմուշ տրը։ Իշպու մէպլաղ փութփէրէսթ տիյարլարտա թէպչիր ի պէշարէթ մագսէտինէ իսթի'մալ օլունմադտա տրը։

Տիկէր պիրի տախիլի միսիօնէր չիրքէթ օլուպ ըէ"իսէմիզ Միսս Պլէյքլի վասրթասրյլէ թէ"սիս օլունտու։ Մագսէտի տօղրուտան եա տօլայրտան էթրաֆ քէօյլէրտէ օլան թա'լիմ վէ պէշարէթ իշինէ եարտըմ էյլէմէք տիր։

Պիր պաշգա հէյ"էթ մէ"զունէյէրէ 'ա"իտ օլուպ անքն մագսէտի անլէրի եէկոիկէրի իլէ 'ալագա վէ իթիհատտա պաղլամագ վէ գրա"աթա թէշվիգ էյլէմէք տիր։ Իշպու հէյ"էթին պիրի 'Այնթապտա վէ իքիսի Հաճքն վէ Ատանատա օլմագ իւզրէ իւչ քիւչիւք շու'պէսի տախի վար տրը։»

Պա'տէհու գօլէճէ 'իլավէ օլունան պինալար վէ ախէր պա'զը խուսուսլարտա ի'թա ի մա'լիւմաթտան սոնրա պիճճիւմլէ մու'ալլիմ վէ մու'ալլիմէլէրին ֆիհրիսթինի գրա"աթ վէ աթի իւզրէքը 'իպարէյէր իլէ խաթմը քէլամ էյլէտի։ «Իշպու իսիմլէրինի ինթիրամ իլէ զիքր էյլէտիյիմիզ խօճակեան արասընտա, պիւթիւն գօլէճ պէտէնինի 25 սէնէ քէնտի էթրաֆընտա տէվր էթտիրէճէք տէրէճէտէ սէպաթ, գավի իրատէթ, պասիրէթ, վէ հալիմ պիր սիյրէթ իլէ միւքէլլէֆ օլան պիր շախս միշահատէ էթմէքտէ իզ։ Պու կիւն էքսէրիսի էվլատ վէ թօրնլարընտան 'իպարէթ օլան չէօյլէ չէն վէ միւֆէրրահ պիր հուզուր իլէ անքն նրսֆ յորելեան զիյնէթինի իճրա էթմէք չէրէֆի իլէ միւչէրրէֆ օլմագտա պուլունտրզրմրզ իչիւն քէնտիմիզի պախթիյար 'ատտ էտէրիզ, վէ ճիւմլէմիզ թարաֆընտան քէնտինէ տօղրու թաչրտրզրմրզ մատէրանէ մուհապպէթ պիր զիքրի օլմագ իւզրէ շու ճիւզ"ի հէտիյէմիզի թագտիմ էյլէրիզ։ (Պու արատա պիր քէօչէյէ չէքիլմիչ օլան սէվկիւլիւմիւզ իքի մէ"զունէ տէլալէթինտէ փէք միւթէվազը' պիր բուհլէ չէշման ը պասիրէթէֆչանընտան սիրիչքի մուհապպէթ բէվան օլարագ քէնտինէ հէտիյէ օլունան էզհար ը նէվա նէվլէ միւզէյյէն պիր գօլթուզու սանտալիայա գու'ուտ էթտիրիլտի։)

«Հագիգաթէն էյ սէվկիւլիւ բէ"իսէմիզ, խայր տօսթումուզ վէ վալիտէմիզ, գօլէճ պիւթիւն մահիյէթ թէգատտիւմ վէ մուվաֆֆագիյէթի իչիւն զաթընըզա մինէթտար տրը։

Կիւնտիւզ վէ կէճէ պիլաֆիւթուր 25 սէնէլիք սա'յ ու զայրէթ վէ ճէհալէրինիզ մուգապիլ պիհագգըն պու հուզուրտա պուլունան էվլատ վէ թօրընլարընըզըն թէչէքքիւր նազմէլէրինի գապուլ էյլէմէյէ լայըգսընըզ։»

ԳՕԼԷՃ ՄԷ"ԶՈՒՆԼԱՐԸՆԱ ՊԻՐ ԻԽԹԱՐ

Մա'լիւմ տիր քի ի'լան ը մէչրուԹիյէթտէ մէմլէքէթիմիզտէ պիր թէպէտտիւլի էսասի վուգու' պուլտու։ Շիմտի պիզ տախի սա"իր միլլէթլէր, տէվլէթլէր վէ մէմլէքէթլէր կիպի չահրահ ը թէրագգը վէ վատի ի 'իրֆանը զիյատէ բահաթ պիր թարզտա թա'զիպ էտէպիլիրիզ, վէ հէմ 'ազիմ ֆուրսաթլար թուզեանը հուզուրընտա պուլունմադտա իզ։ Լաքին էվվէլճէ միւհթէրէմ բիւֆէգամտան բէճա էտէճէյիմ քի, լութֆէն քէնտիլէրին ալմշ օլտրզլարէ թա'լիմէ միւթէնասիպ օլմագ իւզրէ, գուվվէ ի մուհաքէմէլէրինի իսթի'մալ պույուրսրնլար։

Մա'լիւմ օլսուն քի տիյար ը էճնէպիյէտէ օլտրզը գատար, հաթթա տահա զիյատէ պուրատա վաթանըմրզտա փարլագ մէվզը'լար իչզալը իչիւն 'ազիմ ֆուսաթլար վար տրը։ Իմտի պու ֆուրսաթլարտան իսթիֆատէ էտէպիլմէք իչիւն իճապ էտէն վէսա"իթ ու էսպապա թէվէսսիլ էտիլմէսի վաճիպ տիր։ Պունուն իչիւն տախի էվվէլա թուԹուլմրզ օլտրզրմրզ Ամէրիգա եա Էվրօփա 'իլէթինտէն գուրթուլուպ, պիրագ մէքեաթիպ ի 'ալիյէ ի ըէսմիյէ ի 'Օսմանիյէյէ պագմագլրզ իճապ էտէր։ Սանիյէն, մէ'արիֆ միւտիրինտէն ի'տատի տէրէճէսինտէն մուսատտագ պիր տիփլօմա քեաֆի տիր։ Տիկէր պիր միւնասէպէթլէ պու տիփլօմատան մահրում օլմագ իչիւն պա'զը մա'լիւմաթ վէրիլէճէք տիր։

«Մէքեաթիպ ի խուսուսիյէ», եա'նի Էրմէնի, Ռում, Ինկիլիզ, Ֆրանսրզ, Ամէրիգան վէ սա"իրէ մէքեաթիպի մէ"զունլարը, 'ալէլ էքսէր Տէր ի 'ալիյէտէ պուլունան մէքեաթիպ ի 'ալիյէ ի ըէսմիյէ ի 'Օսմանիյէյի նազար ը էհէմմիյէթտէն պա'իտ վէ տուր թուԹմագ մէյլինտէ պուլունույօրլար։ Հալպու քի թէ"մին ի մա'իշէթ նօգթա ի նազարընտան

անլերին պու սուրբթլե թէսավվուր էյլէմելերի դաթ'իյէն եանլըշ տըր։ Զիրա քէնտի հիսապընա օ-լարագ էկէր պիր էֆէնտի պիր էճնէպի մէքթէպ ի 'ալիսինտէն պաշէհատէթնամէ մէ'զուն չըգսա, ա-նըն պու չէհատէթնամէնին պու տիյարտա պիր ի-քի էճնէպի միւ'էսսէսէլերինտէ մու'ալլիմ օլապիլ-մէսինէ խատիմ օլմագլըգտան մա'տա չօգ պիր ի-չէ եարամազ իքէն, էկէր օ էֆէնտի հիւքիւմէթ թարաֆընտան իրսալ օլունուպ։ 'այնի տէրէճէ պիր թա'լիմ ալտրգտան սօնրա 'ավտէթ էյլէմիշ օլ-սա, մէ"զուն օ:մազտան էվվել փարլագ մէվզը'լերէ տա'վէթ օլունուր։

Մէս'էլէյէ պիր տէ պաշգա թարաֆտան պագա-լըմ։ Կէրէք Էվրօփատա, կէրէք Ամէրիգատա պունտան 20-30 սէնէ ագտէմ օլան սուհուլէթ եօգ տըր։ Հուրրիյէթտէն պիլիսթիֆատէ Էվրօփա վէ Ամէրիգա տարիւլֆինունլարընա կիտէնլէր փէք չօգ օլտու իսէ տէ, մա'էթթէ"էսսիւֆ մուվաֆֆագ օ-լանլար փէք ազ օլմուշ տըր։ Զիւնքի փարալարը եօգ տըր։ Պու կիւն անլերտէն փէք չօգլար ֆապ-րիգատա իշլէյէպիլտիքլերի իշիւն քէնտիլերինի պախթիյար 'ատտ էտիյօրլար։

Պու նօգթա ֆիքրտէ զայէթ մու'այեէն օլմագ կէրէք տիր, եա'նի պու պէնտ իլէ Էվրօփա եա Ա-մէրիգա թա'լիմինէ միւհթաճ օլմատըգըմըզ ասլա իտտի'ա էտիլմէյօր։ Հաթթա շուրասընը 'արզ է-տէրիմ քի, մէքեաթիպ ի 'ալիյէմիզ մաթլուպ տէ-րէճէյի իհրազ էտէնէ գատար էճանիպէ միւրաճա-'աթ իհթիյաճը պագը գալաճագ, վէ պու խուսուս-սը հիւքիւմէթ ի մէշրուութէ ի մէշրու'ամըզ պիլֆի'իլ թէ"քիտ էթմէք իւզրէ, հէր սէնէ պիլմիւսապագա Էվրօփա վէ հաթթա Ամէրիգայա թալէպէ իրսալ էտէճէք տիր։ Պու իսէ՝ զէքի, զայյուր վէ լի-սանանշնա մէ"զուն էֆէնտիլէր իշիւն փարլագ միւսթագպէլ թէ"մին էտէճէք էմին վէսա'իթտէն տիր։ Իմտի իւմիտտէն մա'տա սէրմայէն եօգ իսէ, թահսիլ իշիւն տիյարը էճնէպիյէյէ ասլա կիթմէ։ Ամէրիգատա մէշհուր պիր էրմէնի տօգթօրը պու-յուրտըզը կիպի, օրայը «Անկէլանոց» զանն էթմէ։

Իգպալտան զիյատէ իտպար իլէ իշլէ։ Շուրասը մա'լիւմ օլսուն քի, Ամէրիգա, Էվրօփա պիզէ միւհ-թաճ տէյիլ վէ օրատա ի'տատի (գօլէճ) մէ"զունլարը-նը չօգ մա'նասը եօգ տըր։ Լաքին եէնի եէնի տէ-րին ույգուտան ույանմագտա օլան պիր տիյարտա եափաճագ իշ, իշզալ էտէճէք մուհիմմ մէվզը'լեր չօգ տըր, անլերի գաշերմայալըմ։

Տարիւլֆինուն վէ սա'իր մէքեաթիպ ի 'ալիյէ շերա'իթի պու սէնէքի Ա-եպոքէերին Յինճի նուսխէ-սինտէ զիքր էտիլմիշ տիր։ Միւհէնտիս մէքթէպի-նին շերա'իթի իշիւն Իգպոմ 151, 152 նօմէրօ-լարա միւրա'աթ օլունա։ Տէր ի 'ալիյէտէ տարիւլ-ֆինուն միւտավիմլէրինտէն Կ. Յ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԿԷՆՃԻՆ ԻԳՐԱՐԸ

Պէն սաղիր իքէն վալիտէյնիմի,
Ալտըն սէն, եա՞ Բապպ.
Ուչտու մատէր գուշ պըրագըպ պիզի,
Եուվամըզ խարապ.
Խարապ եուվայը պէն սէրտ էթտիքճէ,
Քէտէրէ տալտըմ.
Տէրունիմտէ հիւզն արթըպ, կիթտիքճէ
Զօգ չէքվալանտըմ.
Քէտէր ու էլէմ չէքվա իշիւն պէս
Էյ քէրիմ Խիւտա, 'աֆվըն միւլթէմէս։

Գամէթ ու ֆիքրէն պէօյիւյիւպ պէն տէ
Օլտում պիր ճիվան.
Եէվմէն ֆի եէվմէն պիր արզու գալպտէ
Էյլէտի զալ'եան.
Ղալ'եան էթտիքճէ, գալպտէ արզուլար
Էյլէտիմ ինչատ։
Եաղտըմա տա չի'ր հէր լէյլ ու նիհար,
Օլմատըմ տիլչատ։
Ճիւմլէ արզուլար հէմ տէ պօշ հէվէս
Իշիւն տէ եա՞ Բապպ, 'աֆվըն միւլթէմէս։

Վագրթ պէ վագրթ պէն պանա կէլիպ
Արատըմ սէնի.
Իշթէ օ զէման 'էօմրիւնիւ վէրիպ
Գուրթարտըն պէնի։
Լաքին չալգատը պիւթիւն վարլըզըմ,
Տալզալը տիւնեա.
Պու չալգանթըտա գալպ ֆէրահլըզըմ
Գալմատը պանա։
Պու իհմալ տըր հէփ մուճիպ ի եէ"ս,
Պունա տա եա՞ Բապպ, 'աֆվըն միւլթէմէս։

Հաճըն ԳԱԼՈՒՍՏ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ

ՅՈՒՈՒՆԱԹ Ը ՍԻՅԱՍԻՅԷ

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

—.—

Իշդօտրատա պուլունան միւրէթթէպ գօլ օրտու գօմանտանլըզընտան Օգոստ. 17 թարիխիյէ կէլէն թէլէկրաֆնամէտէ տէնիլիյօր քի. «Շալէ վէ Շօշ հարաքեաթը հիւսն ի խիթամա էրմիշ տիր։ Շալէլիէրտէն Միրթօր միւսատէմէսինէ իշթիրաք էտէնլէր վէ հիւքիւմէթճէ թալէպ օլունան սա՞իր քէսան տէր տէսթ էտիլմիշ տիր։ Սիլահլարը տա քեամիլէն թօփլանըլմըշ տըր։ Իշգօտրա սանճաղընտա հարաքեաթը 'ասքէրիյէ հիւսն ի խիթամա էրմիշ տիր։ —Սօֆիատան Օգոս. 21 թարիխիյէ չէքիլէն պիր թէլէկրաֆնամէտէ տէնիլիյօր քի, Էհալիտէն սիլահ թօփլանըրըլտըզը սըրատա իճրա օլունան սու՞ի մու'ամէլաթ ֆա'իլէրինին մահալլէրինտէ թէհարրի վէ թէճզիյէսի զըմնընտա թահդիդաթը ճիտտիյէ իճրասը մուսամմէմ պուլունտըզը հիւքիւմէթ ի 'Օսմանիյէճէ Պուլկարիսթան հիւքիւմէթինէ պիլտիրիլմիշ տիր։ Պուլկարիսթանա իլթիճա էթմիշ օլան Մաքէտօնիալը միւլթէճիլէր սէրպէսթճէ մէմլէքէթլէրինէ 'ավտէթ էտէպիլէճէքլէր տիր։ Ֆիրարիլէր Պուլկարիսթանա հիճրէթ էթմիշ օլմալարընտան տօլայը հիչ պիր վէճհլէ թա'գիպ վէ թէճզիյէ էտիլմէյէճէքլէր տիր։ Միւլթէճիլէր թարաֆընտան կէօնտէրիլէճէք հէյ'էթէ հիւքիւմէթ ի 'Օսմանիյէնին Սօֆիա սէֆիրինճէ պու պապտէ թէ՞մինաթ ը գաթ'իյէ վէրիլէճէք տիր։ Քէզալիք Բօմատան 'այնի թարիխլէ չէքիլէն թէլէկրաֆնամէտէ տէնիլիյօր քի, Հիւքիւմէթ ի 'Օսմանիյէ իլէ Պուլկարիսթան արասընտա հասըլ օլան իխթիլաֆըն հէր իքի թարաֆըն մէմնունիյէթինի մուճիպ օլաճագ սուրէթտէ թէսվիյէ էտիլտիյի Փարիստէն չէքիլէն թէլէկրաֆնամէտէ խապէր վէրիլիյօր։ — Շամտան Օգոս. 22 թարիխլի թէլէկրաֆնամէտէ տէնիլիյօր քի, Հավրանա կէօնտէրիլէճէք 'ասքէր թէ՞խիր օլունմըշ տըր, չիւնքի գօմանտան Սամի փաշա հէր իհթիմալա գարշը զայէթ թէ՞էննի իլէ հարէքէթ էթմէք իսթէյօր։ Էկէր մէվճուտ նօգսան 'ասքէր 'ասըլար իւզէրինէ սեվգ օլունուր իսէ, մաթլուպ տէրէճէ թէ՞սիրի կէօրիւլմէյէճէյինի միւթալա՞ա էտէրէք Հարպիյէ նազարէթինէ թէլէկրաֆ քէչիտէսիյլէ, Իզմիր վէ Ատանատան սէրի՞ան 'ասքէր եէթիշտիրիլմէսինի թալէպ էթմիշ տիր։ — Տիւրզի չէյիլէրինտէն էքսէրի հիւքիւմէթճէ իթթիխազ օլունան մուգարրէրաթ ը գաթ'իյէյ գարշը թալէպ ի 'աֆվ իչիւն Սիւրիա վիլայէթինէ միւրաճա՞աթ էթմիշլէր իսէ տէ, հիւքիւմէթին հարաքեաթ ը վագը'ատան մագսէտի մութլագա ճէպէլ ի Տիւրիւզտէ իսլահաթ ը միւքէմմէլէ իճրասընտան վէ Տիւրզիւլէրին տախ սա՞իր 'Օսմանլըլար կիպի թէքեալիֆ վէ բուսուսմ ը վաթանիյէյ իշթիրաք էթմէլէրինի թէ՞մինտէն 'իպարէթ պուլունտըզը ճէվապը վէրիլէրէք, հարաքեաթ ը 'ասքէրիյէ էսնասընտա էրպապ ը նամուսըն հէր զէմանտան զիյատէ հուգուգլարընդեն մահֆուզ զալաճաղը 'իլավէթէն պէյան օլունմըշ տըր։ Հավրան գուվվէ ի 'ասքէրիյէսի գօմանտանը Սամի փաշանդեն Տիւրզի էշգրյասը թարաֆընտան էվվէլճէճ թուրթուլմըշ օլան պիր մէվզը' ի հաքիմի էլտէ էթտիյի խապէր ալընմըշ տըր։ Հավրան սանճաղը մէրքէզինին Տէր'այա վէ Տէր'ա մէրքէզինին Շեյխ Միսքինէ նազը մէճլիս ի վիւքէլաճա գարարլաշտըրըլմըշ տըր։ —Կիրիտ իճրա մէճլիսինին րէ'իսի Մ. Վէնիցէլօս՝ Եունանտա իճրա օլունան ինթիխապաթտա Ա.թինա մէպ'ուսլըզընա էքսէրիյէթլէ ինթիխապ օլունմըշ տըր։ Ղազէթալարտան անլաշըլտըզընա կէօրէ, Տէվլէթ ի 'Օսմանիյէ իշպու ինթիխապտան տօլայը փրօթէսթօ էտէճէք, վէ պու փրօթէսթօտան պիր նէթիճէ հասըլ օլմատըզը հալտէ Եունանա գարշը ի'լան ը հարպ էտէճէք տիր։ — 'Ատլիյէ նազարէթի պու տէֆ'ա տէվա՞իր վէ վիլայաթա կէօնտէրտիյի պիր թահրիրաթը 'ումումիյէտէ տէյօր քի, «Կէչէնտէն Բում Փաթրիգլիյինտէն վէրիլէն վէ ֆագաթ հագիգի ահվալա միւնաֆի վէ ատապ ը թապի'իյէթլէ գապիլի թէլէֆ օլմայան պա'զը պէյանաթը միւհթէվի օլմասընա պինա՞էն էլտէն ըէտտ օլունան թագրիրին ի'ատէսի իւզէրինէ Փաթրիգխանէ մէճլիսինին թէչէպպիւսիւնէ տա՞իր հիւքիւմէթ ի սէնիյէտէն ըէսմի բուխսաթ ալմագսըզըն թէչէպպիւս իւ վագը'ըն հայզը ֆի'իլէ իխրաճընա գարար վէրիլտիյի անլաշըլմըշ տըր։ Հալպու քի Փաթրիգխանէճէ պիլա մէ'զունիյէթ տա'վէթ վէ թէչքիլի, վէ չու մագսէտլէ թաշրալարտա ինթիխապաթ իճրա էթտիրիլմէսի խիլաֆը ուսուլ վէ նիզամ պիր հարէքէթ վէ խօտ պէ խօտ թէվսի'ի սէլահիյէթ տէմէք օլաճաղընա մէպնի մէն'ի մուգթազի տիր, վէ հիչ պիր գանունա միւսթէնիտ օլմայան պու ինթիխապաթը վուգուլ պուլմամասընա տիգգաթ էտիլմէլի տիր։» Սալը կիւնիւ Բում Փաթրիգխանէսի մէճլիս ի բուհանի վէ ճիսմանի ա'զասը 'ագտը իճթիմա' էտէրէք, 'Ատլիյէ վէ Մէզահիպ նազարէթինին իշ'արը իւզէրինէ մէճլիս ի միլլի հագգընտա ինթիխապաթ իճրասընը մէն' էթմէլէրի իչիւն Տախիլիյէ նազարէթինճէ պիլճիւմլէ վիլայաթա թա'միմէն եազըլան թահրիրաթ հագգընտա միւզաքէրաթտա պուլունմըշլար

տը։ 'Ումումէն զանն օլունտրզընա կէօրէ, Փաթ-
րիգ Եօաքիմ էֆ. իլէ մէճալիս ա'զասը իսթի'ֆա
էտէճէքլէրի կիպի քիլիսէլէրին տախի սէտտ էտիլ-
մէսի իչիւն վիլայաթ մէթրոփոլիտլէրինէ էվամիր
ի'թա էտէճէքլէր իմիշ։ — Նէճա էմիրի'Իպնի Բէչիտ
400 հէճինէ պինէրէք մավզէր թիւֆէնքլէրիյէ
միւճէհհէզ 800 նէֆէրին Մէնպէճ գազասը տա-
խիլինտէ Հալէպտէն 18 սա'աթ մէսաֆէտէ վագը'
Թէլհասան մէվզը'ինէ կէլէրէք Ղընաթըսա 'աշիրէ-
թի իւզէրինէ հիճիւմ էթմիշ, վէ օլ 'աշիրէթին
600 տէվէսինի եազմա վէ պիր գաչ աթ զըսրագ-
լարընը թէլէֆ էտէրէք սավուշտրզլարը իչիրիլմիշ
տիր։ — Փալուտա Օգոստ. 19տա չիտէթլի պիր
զէլզէլէ օլմուշ վէ արա սըրա տէվամ էտէրէք, հիւքիւ-
մէթ գօնաղը զէտէլէնտիյի կիպի, պիր խայլը էվ վէ
տիւքքեան երգըլտրզը պիլտիրիլմիշ տիր։ Պիր թէլէկ-
ռաֆնամէտէ պիր գատըն էնգազ ալթընտա գա-
լարագ թէլէֆ օլմուշ տը, վէ Փալուտա աղ չօգ
զէտէլէնմէմիշ էպնիյէ հէման եօգ կիպի տիր։ 'Այ-
նի վագթտա Էրզրումտա, Հասան գալ'ատա վէ
Մալաթիատա տախի չիտէթլիճէ հարաքեաթ ը
արզ վուգու' պուլմուշ իսէ տէ, նուֆուսճա պիր
կէօնէ զայ'աթ օլմամըշ տը։ — Էրզրումտա պիր
գաչ քիչի գօլէրատան միւսապ օլմուշ իսէ տէ,
իթթիխազը թէտապիր էտիլէրէք թէվսի'ի տա'իրէ ի
սիրայէթ էթմէսինէ մէյտան վէրիլմէմիշ տիր։ Էր-
զրումտան Օգոստ. 20 Թարիխիյէ եազըլըյօր. Նա-
մէրվանվիք գարիյէսի փափասընընը վէֆաթընտան
սոնրա գարիյէ ի մէզքիւրէտէ, 2-3 միւսապ տահա
վուգու' պուլարագ 'ասքէրի թապիպի թարաֆընտան
մու'այէնէտէ խասթալըզընն գօլէրա օլտըզը
ֆէնէն թէհագգուգ էյլէտիյի, Նամէրվան վէ Իչ-
սու գարիյէլէրինտէ տախի երինէ գօլէրատան 3 վէ-
ֆաթվուգու' պուլտըզը Փասինէր գայմագամը-
զընտան պիլտիրիլմիշ, վէ խասթալըզընն սա'իր մա-
հալլէրէ մէն' ի սիրայէթի իչիւն մէզքիւր գարի-
յէլէր գօրտոն ալթընա ալտըրըլմագլէ պէրապէր
թէտապիրի թէհաֆֆիւզիյէ իթթիխազ վէ իճրա
զըլընմըշ տը։ — Տիվան ը հարպ ը 'էօրֆի մա'իյէ-
թինէ մէ"մուր հէյ'էթ ի թահգիգիյէ՝ ճէմ'իյէթ ի խա-
ֆիյէ հագգընտա թանզիմ էթմիշ օլտըզը ֆէզլէքէյի
նէչր էթմիշ տիր, Իչպու ֆէզլէքէտէ օլ ճէմ'իյէթէ
տախիլ օլանլարընն էսամիսի իլէ մէ"մուրիյէթլէրի
վէ էմէլ ու մագսէտլէրի եէկեան եէկեան զէրբ ու
թէչրիհ օլունմըշ վէ 25 քիչինին տախի սիպիսէրի-
նին թախլիյէ էտիլտիյի, վէ թութունլարընն մու-
հաքէմէլէրի կէօրիւլմէք իւզրէ էվրագլարընյէ պէ-
րապէր տիվան ը հարպ ը 'էօրֆիյէ սէվգ էտիլմիշ օլ-
տըգլարը պիլտիրիլմիշ տիր։ — Սիսամ պէյլինտէն
կէլէն թէլէկրաֆնամէտէ զը՝ գամանտանը իլէ
պէրապէր էսքի վէ եէնի Գարլըվաս լիմանընա կի-
տիպ, էհալի թարաֆընտան իսթիգպալ էտիլտիք-
լէրի վէ ասայիշին թէ'մինինտէն վէ հիւքիւմէթի
մէշրուԹէնին իճրա"աթընտան տօլայը պէյան ը
մէճմուինիյէթ էթտիքլէրի վէ կէրէք Գարլըվաստա
վէ կէրէք Սիսամ ատասընընն հէր թարաֆընտա
ասայիշին պէրքէմալ օլտըզը անլաշըլտըզը վէ մէ-
մուրիյնէ իճապ էտէն թէնպիհաթ վէրիլտիքտէն
սոնրա 'ավտէթ էտիլտիյի պիլտիրիլմիշ տիր։ —
Զարպխանէ ի 'ամիրէտէ պիր այա գատար նիքէլ
փարալար քէսիլմէյէ պաշլայաճաղընտան, Լօնտրա-
տան պիր միլեոն լիրալըգ քիւլչէլէր սաթըն ալընմըշ
տը։ — Էտիրնէտէն Օգոս. 24 Թարիխիյէ չէքիլէն
պիր թէլէկրաֆնամէտէ պիլտիրիլտիյինէ կէօրէ,
Զնճի օրտու լէվազիմաթ վէ թա'ենաթ ը 'ասքէրի-
յէ գամիսիօնը ըէ'իսի Իպրահիմ փաշա օ կիւն ին-
թիհար էթմիշ տիր։ Էսպապ ը ինթիհար մէճճուլ
տը։ — Սէնէ ի հալիյէ Ցուլիսի զարֆընտա Պուլ-
կարիսթան, Ռումանիա, Թունուս, Ճէզա"իր վէ
Ատա Գալ'ատան Տէրիսա'ատէթէ կէլէն մուհաճիր-
լէրին մըգտարը 282 նուֆուս օլուպ, պունլարտան
152սի Սէլանիք, 28ի Էտիրնէ, 3իւ Ատանա, 1ի
Այտըն, 2սի Սիւրիա վիլայէթինէ վէ 19ը տախի
Իզմիթ սանճաղընա սէվգ էտիլմիշ տիր։ 20 նուֆուս
տա տէրաէսթ ի սէվգ օլտըզը կիպի, 52 նէֆէրի
թէքլիֆ օլունան մահալլէրէ կիթմէքտէն իսթին-
քեաֆ էթտիքլէրինտէն զապուլ օլունմամըշլար տը։
— Զաթ ը հազրէթ ի Շէհրիյարի թարաֆընտան Խը-
տիվ ը Մըսըր հազրէթլէրինին չէրէֆլէրինէ սէրայը
հիւմայունտա Զարչէնպին կէճէսի 56 քիչիրիք պիր
զիյաֆէթ ի սէնիյէ չէքիլմիշ տիր։ Իչպու զիյաֆէթ-
տէ վէլի'ահտ ը սալթանաթ հազրէթլէրիյէ վիւքէ-
լա ի ֆիխամ, ա'եան վէ մէպ'ուսան մէճլիսի ըէ"ին-
լերի, վէ սա'իր էքեապիր ի տէվլէթ մէտ'ուվվէն
հազրը պուլունմըշլար տը։ Զիյաֆէթին խիթա-
մընտա զայէթ միւքէմմել պիր գոնսէր տախի վէ-
րիլմիշ տիր։ — Թահթ ը հիմայէ ի հազրէթ ի Փա-
տիշահիտէ պուլունան տոնանմա ի 'Օսմանի մու'ա-
վէնէթ ի միլլիյէ ճէմ'իյէթի մէնֆա'աթընա օլարագ
Օգոստ. 28ինէ միւսատրֆ եարընքի Փաղար կիւ-
նիւ Մօտատա իճրա զըլընաճագ գայրգ եարըշընը
թէմաշա պույուրմագ իւզրէ, Զաթ ը Շահանէնին
Օրթօզրուլ եաթըյէ եարըշ մահալընը թէշրիֆ պու-
յուրաճաղընը Սապահ իսթիխպար էթմիշ տիր։

Ին. ճէմ. Վեր. Մ. Ց. Գնաճեան կէչէն հաֆթա Պրուսայա 'ազիմէթ էտիպ պիր հաֆթա գատար օրատա գալտրգտան սոնրա՝ պու տէֆ'ա չէհրիմիզէ 'ավտէթ էթմիշ տիր։ Օրատա պուլունտրը միւտտէթտէ Պոդոս էֆ. Երուանդեան իլէ Օր. Աղաւնի Աղամճանեանը նիքեահ այինինի իճրա էթմիշ, վէ Փաղար կիւնիւ սապահրսը տախի պէօյիւք պիր իզտիհամ հաղը պուլունտրը հալտէ Փրօթէսթան քիլիսէինտէ վա'ղ վէրմիշ տիր։ Օրատա պուլունտրը միւտտէթտէ Պրուսանը մէշհուր գավլըճալարընտան տախի խայլըճա իսթիֆատէ էթմիշ տիր։ Վա'ղը միւմայլէյհ պու կիւն Իսքէնտէրիյէյէ միւթէվէճճիհէն չէհրիմիզտէն հարէքէթ էտէճէք տիր։ — Թարսուս Գոլէճի մու'ալլիմէրինտէն Վեր. Սամուէլ Մէլքոնեան Թարսուս քիլիսէսինին 40 սէնէտէն պէրու իւք վէ եէկեանէ չէմմասը օլուպ պիր գաչ այ ագտէմ 80 եաչընտա վէֆաթ էթմիշ օլան փէտէրի Մելքոն աղա Մելքոնեանը վէֆաթը միւնասէպէթիյլէ քէնտինէ պէյանը թա'զիյէթ էթմիշ օլան ճիւմլէ տօսթլարա Ա-եաքէր վասըթասըյա 'արզը մէմնունիյէթ էթմէք իսթէր։ — Ամերիգատան Ֆ. էֆ. Ց. Տալգըրանեան վէսաթէթիյլէ Ալպուսթան Ինճիլի քիլիսէսի միւհթաճիյինինէ կէօնտէրիլմէք իւզրէ, իտարէխանէմիզէ 7 տալէր կէօնտէրիլմիշ տիր։ Մէզքիւր մէպլաղը 5 տալէրինի եօնքըրզ Ն. Ե. տա էրմէնի վէ Սիւրեանի Ինճ. գատընլար չիրքէթի, 1 տալէրինի Տիկին Եղիսաբեթ Փափազեան, վէ 1 տալէրինի տախի Ասատուր (Աճէմիսթանը) ի'անէ էթմիշլէր տիր։ — Մահ ը հալը 6/19ընա միւսատրֆ Ճիւմ'ա կիւնիւ ազամ Պէյօղլընտա Շիշլիտէ Տր. Տիգրան Թապիպեան խանէսինտէ քէրիմէսի Օր. Վէրժին Թապիպեան իլէ Միհրան էֆ. Նուրճանեանը նշան զիյնէթի իճրա օլունմըշ տըր։ — Զըրա'աթ մէքթէպի թալէպէսինտէն Տիգրան էֆ. Էօրտ Օղլուեան ինթիյաթ զապիթան մէքթէպինէ գայտ ու գապուլ օլունմըշ տըր։ — Թարսուս գոլէճի մէ'զունլարընտան Տիգրան էֆ. Եէնովքեան պու սէնէ Տէնվըր տարիւֆիւնունընտան Տ. Օ. 'իւնվանը իլէ միւնթէհի օլմուշ տըր։ — Մար'աշտա Մ. Կ. գրղլար գոլէճի 'ատէթ իւզրէ, Սեպտ. 28է միւսատրֆ Զարչէնպիհ կիւնիւ աչըլաճագ տըր։ Թալիպաթ մէքթէպտէ պիր կիւն էվվել իսպաթ ը վիճուտա էթմէլի տիրլէր։

Էր. ճէմ. Փաղար էրթէսի կիւնիւ հիւքիւմէթ մէքթէպլէրինէ Էրմէնի թալէպէլէր գապուլ օլունմասը իչիւն Փաթրիգխանէ թարաֆընտան թէքրարէն միւրաճա'աթ օլունտու իսէ տէ, եէր գալմատըը սէպէպտէն պու սէնէ տախի գապուլ օլունմայաճաղը պէյան էտիլտի։ —Սրմաչ Դպրեվանքը իտարէ մէճլիսի զաթէն գապուլ օլունմըշ 20 թալէպէլերտէն մա'տա եէնի թալէպէլերտէ գապուլ էթմէյէ գարար վէրմիշ տիր։ —Վագթըյլէ 4,000 լիրայա սաթըլմասը իչիւն միւսա'ատէ վէրիլէն Երուսաղէմ մանասթիրընդն միւլքիւ օլան Եալովատաքի չիֆթլիյին չիմտի 10,000 լիրայա թալիպի վար իտիյի պիլտիրիլմէքտէ տիր։ —Ռումանիատան եազըլտրզընա կէօրէ, մէզքիւր տիյարտա էրմէնի քիլիսէլէրինէ 'ա'իտ պիր չօգ միւլքլէր պիր քահանա վէ պիր գաչ թաղականլարը իսթիֆատէսինէ խըզմէթ էթմէքտէ տիր։ Ճէմա'աթ պու նապէճա ահվալա գարշը փրօթէսթօ էթմէքտէ իսէ տէ, իչիտէն պուլունմայոր։ —Եալովա վէ ճիվարընտա 150 գատար եէնի էրմէնի 'ասքէրլէր պահրիյէ 'ասքէրի օլմագ արզու էթտիքլէրինտէն, 6 այ գատար լազըմ կէլէն թա'լիմի էթտիքտէն սոնրա զըրկլըարա գապուլ օլունաճաղլար տըր։ —Փաթրիգխանէնին հէյ'էթ ի մէ'մուրիյնինի եէնիտէն թէշքիլ էթմէք իւզրէ թէշէքքիւլ էտէն գոմիսիօն թէճէմմիւ, էտիպ, լազըմ կէլէն իսլահաթ հագգընտա մա'լիւմաթլար թօփլամազա պաչլամըշ տըր։ — Ցուլիս28տէ Մար'աշ հապսխանէսինտէն սէրպէսթ պրագըլան 27 թիւրքլէր իլէ պիրլիքտէ Զէյթուն մահպուսլարընտան միւթէպագը 9 Զէյթունլըլարըն տախի սէպիլէրի թախլիյէ էտիլմիշ տիր։ — Խարփութտան Փաթրիգխանէյէ պա թէլէկրաֆ պիլտիրիլտիյինէ կէօրէ, մահալ ը մէզքիւրը Գաւառ. Ժողովը Տ. Սմբատ Ծ. Վ. Սա'ատէթեանը Առաջնորդ ինթիխապ էթմիշ տիր։

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

—.—

Գարագաշ ֆրէնսիէն սէնէ ի պէվրիյէ։ Պուլկարիսթան գրալը մա'իյէթինտէ խարիճիյէ վէ հարպիյէ նազըրլարը օլտըը հալտէ կէչէն հաֆթա Զէթինեէյէ 'ազիմէթ էթմիշ, վէ օրայա վիւսուլլարընտա ինթիֆալաթ ը ֆա'իգա իլէ գապուլ էտիլմիշ տիր։ Օգոստ. 21տէ Պուլկար զրալը չէրէֆինէ վէրիլէն զիյաֆէթտէ Փրէնս Նիգօլա չու վէճէվլէ իտարէ ի քէլամ էյլէմիշ տիր. «Պուլկարիսթան հիւքմտարը սրֆէթիյլէ վագը՝ օլան իճրա'աթընըզըն մազհար օլտըը մուվաֆֆագիյէթ ի 'ազիմէտէն սոն տէրէճէ մահզուզըմ։» Պա'տէհու «պէօյիւք համիլէրի» օլան Ռուսիայա վէ Պուլկար գավմընըն հիսսիյաթ ը վաթանփէրվէրանէսինէ աֆէրինխան օլմուշ օլտըզընը սէօյլէմիշ տիր։ Գրալ Ֆէրտինանտ ճէվապէն, «Ռուպ' 'ասրտան պէրու պիզի ուխուվվէթքեարանէ պիր ասուրէթտէ եէքտիկէրիմիզէ բապթ էթմէքտէ

օլան մուհապպէթին սօն զէմանլէրտէ Պալգանլարտա զուհուր էտէն ֆուրթունալար էսնասընտա սէլապէթ վէ մէթանէթինի մուհաֆազա էթմիշ օլմասը Գարատաղ իշիւն պիր տէվրէ ի մէս'ուտիյէթ թէշքիլ էտէն զէման ը հիւքիւմէթինիզին 50նճի սէնէ ի տէվրիյէսի միւնասէպէթիյլէ, պէնտէ պիզզաթ պէյան ը թէպրիքաթ հիսսինի ույանտըրարը։ Պուլկարիսթանըն գրալիյէթինի ի'լան էթմէսի իւզէրինէ իլք տէֆ'ա օլարագ զաթ ը հաշմէթմէ'ապընըզլէ Գարատաղլըլար թարաֆընտան պէյան օլունան հիսսիյաթ ը ուխուվվէթքեարանէյի նէ Պուլկարլար վէ նէ տէ անլէրին հիւքմտարը հիչ պիր զէման ունուրթմայաճագլար տըր։ Պուրատա մազհար օլտըզըմ գապուլ ը սամիմիտէն տօլայը սօն տէրէճէ միւթէ"էսսիրիմ։ Պուլկարիսթան իլէ Գարատաղ արասընտաքի բապրթալարըն ղայր ի գապիլ ի իզալէ օլտըզը նազարըմտա սապէթ օլտու,» տէմիշ տիր։ Օգոստ. 22սինտէ Իթալիա գրալ վէ գրալիչասը տախի Զէթինեէյէ միւվասէլէթ էտէրէք, ինթիրամաթ ը ֆէվգէլ'ատէ իլէ գապուլ օլունմըշլար, վէ անլէրին չէրէֆինէ չէքիլէն զիյաֆէթատէ Պուլկարիսթան գրալը իլէ մախտումը Փրէնս Պօրիս տախի հազըր պուլունմըշ տըր։ Փրէնս Նիգոլա Փրէնս Պօրիսէ Տանէը նիշանընընն 1նճի բրիթպէսինի վէրմիշ տիր։ Գրալ Ֆէրտինանտ Փրէնս Նիգոլայա մուրասսա' «Սէն Սէրէը» նիշանընը վէ Փրէնսէս Միլենայա տա պիր գըթ'ա մուրասսա' Մէրէն Սէվէ նիշանընը վէրմիշ տիր։

Իրան. Ռուս օրտուսընընն Իրանտա էլան պուլունմասը մէս'էլէսինէ ճէվապէն Խարիֆիյէ նազըրը մէճլիստէ պուլունտըզը սըրատա Ռուս սէֆիրինտէն վարիտ օ.լան չու թէզքէրէյի օգումըշ տըր։ Պու թէզքէրէտէ «Իրանընն հալը հազըրը իդթիչաշը հասէպիյլէ Ռուս հիւքիւմէթի հէնուզ 'ասքէրի կէրի ալմամագ ֆիքրինտէ տիր,» տէյիւ իտարէ ի լիսան օլունույօր իտի։ Օ պու թէզքէրէյի օգոտրգտան սօնրա, Ռուսիանընն էվրօիա տէվլէթլէրինէ գարշը Ռուս 'ասքէրինին Իրանա սուրէթի իտխալը վէ օրատաքի վազիֆէլէրինին չէրա"իթի հագգընտա պէյանաթ ը սարիհատա պուլունտըզը կիպի, Իրանա գարշըտա Ռուսիանընն հիսսիյաթը տօսթանէսի մա'լիւմ պուլունտըզընը պէյան էտէրէք մէզքիւր թէզքէրէյէ ճէվապ վէրտիյինի վէ չիմտի 'ասքէրին կէրի ալընմասը իչիւն Ռուս սէֆիրիյէ միւզաքէրաթ իճրասընա իպթիտար օլունտըզընը սէօյլէմիշ տիր։ — Տախիլիյէ նազըրը մէճլիսէ թագտիմ էթտիյի պիր լայիհատա Սէթթար խան իլէ Պագըր խանա չէհրի 66 վէ 50 ինկիլիզ լիրասը մա'աշ թախսիս օլունմասընը թէքլիֆ էթմիշ տիր։

Եուանէլոն ինիէթոպոլը. Օգոս. 23 թարիխիյէ Աթինատան պիտիրիլտիյինէ կէօրէ, մէճլիս ի միլի ինթիխապաթընընն գաթ'ի նէթիճէլէրի հէնուզ մա'լիւմ տէյիլ տիր։ Պէյանաթը թախմինիյէյէ կէօրէ, միւթթէհիտ ֆըրգալար 374 մէվզը'տէն 240ընը իհրազ էթմիշլէր տիր։ Մավրօմիխալիս վէ անա հէմէֆքեար օլանլար հէման քեամիլէն ինթիխապ էտիլմիշլէր տիր։ Վէնիցէլօս 27,000 ըէյ գազանտըզը հալտէ, մուխալիֆլէրի անճագ 7,000 ըէյ գազանա պիլմիշլէր տիր։ Վէնիցէլօս Կիրիտէքի մէ'մուրիյէթինտէն ֆէրազէթ էտիյօր։ Աթինատա 8 պին քիշի իճթիմա' իլէ Վէնիցէլօս լէհինտէ նիւմայիշլէր իճրա էթմիշլէր, վէ Կիրիտէ օզրամազսըզըն ատրհալ Աթինայա կէլմէսի զըմնընտա քէնտիսինէ պիր թէլէկրաֆնամէ չէքմիշլէր տիր։

Ավստրիա իմպէրատօրընընն յոթելեանը. Իմպէրաթօր Ֆրանսուա Ժոզէֆ 80նճի սէնէ ի տէվրիյէ ի վլատէթինի իքմալ էթտի։ Միւշարիլէյհ պունտան 62 սէնէ ագտէմ, եա'նի 1848տէ իմպէրաթօր օլմուշ, վէ զէմանը սալթանաթընտա էն ֆաճի'ալը վագը'ալէր զուհուր էթմիշ տիր։ Փէշթա չէհրի 'իսեան իշինտէ իտի։ Մաճարիսթան կիպի, Իթալիա վիլայէթլէրի տէ 'իսեան էթմիշ իտիլէր, վէ պու իխթիլալլարա պիր տէ խարիճի մուհարէպէ 'իլավէ օլունմըշ իտի։ Ավսթրիա իմպէրաթօրըզը 1848 միւշքիլաթընը փէք չօգ զայրէթլէ պէրթարաֆ էթմիշ իսէ տէ, Իթալիան վիլայէթլէրինտէ փէք չօգ գանլար տէօքիւմիւշ տիր։ Ֆրանսուա Ժոզէֆին թարիխի սալթանաթը պաշըճա 2 գըսմա այրըլըր, 1848տէն 1866յա գատար Ավսթրիանընն կիթտիքճէ տիւշմէսի վէ կէրի գալմասը, վէ սանյէն 1866տան սօնրա իլէրի կիթմէսի։ Իլք միւտէթտէ Լոմպարտիա (Միլան վէ Թէվապի'ի) վէ Վէնէտիյին Իթալիայա կէչմէսի, վէ Ավսթրիանընն Փրուսիայա գարշը մաղլուպիյէթի կէօզէ չարփար։ Ավսթրիա հիւքիւմէթի թէտէննի 'իլէթինտէն գուրթուլաճագ չարէյի պուլտու, վէ 'ունսուրլար արասընտաքի միւնազա'աթա, վէ Մաճարիսթան իլէ Ավսթրիա պէյնինտէքի իխթիլաֆլարա նիհայէթ վէրտի։ 1866տա մէմլէքէթ տախիլինտէ ուսուլ ը մէշրութիյէթ թէ"սիս վէ մէվզը'ի ֆի'իլէ վազ' օլունտը։ Էվվէլճէ մէմլէքէթ տախիլինտէ 'ումումի ինթիխապ գա'իտէ տէյիլ իքէն, պու գա'իտէ գօնուլմըշ, վէ հիւքիւմէթ մէմլէքէթտէ սաքին օլան մուխթէլիֆ միլլէթլէրին միլլի հիսսիյաթընա հիւրմէթ կէօսթէրէրէք մէվզը'ինի թէ'մին էթմիշ տիր։

ՔԵԱՄԻԼ ՀԱՅԱԹ ԽՐՏՄԷԹ 'Է0ՄՐԻՒ ՏԻՐ

Տր. Ճ0ՐԾ Ո-0ՇԼԷՐ՝

3.

Գ. Սէօզիւմիւ չու իխթար իլէ նէթիճէլէնտիրիլիմքի Բ. Մուգատատէս՝ պիզէ իշպու խրտմէթ 'էօմրիւնէ բուհ իլէ պաշլայաճաղըմըզը էօյրէտիր. «Կէօրիւնմէք իչիւն օլան խրտմէթլէ ինսանը խօշնուտ էտէր կիպի տէյիլ, անճագ Քրիստոսըն գուլլարը կիպի Ալլահըն իրատէթինի ճանտան իճրա էյլէյերէք։»

Իշպու սաթըրլարըն եազըլմասընտան իլք մագսէտ գուլլարա քէնտի էգիէնտիլէրիյլէ նէ եօլտա վարընմալարընը պէյան էթմէքտէն 'իպարէթ իտի իսէ տէ, հէր հանկի նէվ'տէն պիր իշ եախօտ մէս"ուլիյէթ տէր'իւհտէ էյլէմիշ վէ Քրիստոսա վէ ինսանիյէթէ իգա ի խրտմէթ իշիւն եաշամագըզա թէշէպպիւս էթմիշ օլանլարըն ճիւմլէսինին ահվալընա տախի խասսէթէն ույղուն տըր։ Սաֆվէթ ի գալպ վէ եիւրէք փաքլիյի — Իշթէ Խրիսթիյանա եազըշըր հայաթըն էասի գըսմլարը պունլար տըր։ Տիւնեէվի մու'ամէլէլէրտէ ատէմլերէ քէնտիլէրին մէնաֆի'ինի արատըզըմըզա տա"իր սուրի վէ քեազիպ կէօթէրիշլէր եափարագ պա'զէն սա"իրլէրի պլտատա պիլիրիզ։ Լաքին պու պիլէ զանն օլունտըզը գատար գօլայ պիր իշ տէյիլ տիր, զիրա բիյաքեար քիմսէ սա"իրլէրինտէն զիյատէ քէնտի քէնտիսինի ալտատըր վէ ատէմլէր տա"իմա սա"իրլէրին գուսուր վէ զա'աֆլարընը մու"ախազէ էթմէյէ հազըր վէ ամատէ տիրլեր։ Լաքին պուրատա ատէմլերէ խօշ կէօրիւնմէք վէ անլէրին մէտհ ու սէնալարընա մազհար օլմագըզա մախսուս հիշ պիր մէս"էլէ եօգ տըր։ Պիզիմ վազիֆէմիզ՝ Ալլահըն հուզուրընտա Քրիստոսըն գուլլարը կիպի եաշամագըզգ տըր։ Օլ զաթըն հուզուրընտաքի անընն հէր շէյի կէօրէն կէօզիւ գալպլէրի թէֆթիշ էտէր վէ էն կիզլի ֆիքր ու միւլահազալարը կէօրիւր։ Բիյաքեարլըգ ասլա միւմքին տէյիլ տիր։ Բիյաքեարլըգ իճրասընը խաթըրտան կէչիրմէքլիք պիլէ նիւմունէ ի իմթիսալըմըզը քիւլլիյէն պէրպատ էտէր։ Իմտի պու հայաթա սրտգ ու խուլուսը նիյէթլէ պաշլամալըյըզ։ Իշպու սրտգ ու խուլուս էֆքեար ու միւթալա'աթըմըզդտա պու հայաթա իլք եէրի վէրէճէք վէ սա"իր հէր շէյի անա թապի' գըլաճագ, հէր պիր գարարըմըզտա բէհպէր վէ միւրշիտիմիզ օլաճագ վէ պիզ քէմալը տիգդաթլէ «'Աճէպա էֆքեար ու միւթալա'աթըմըզ՝ Ալլահա վէ ինսանիյէթէ գարշը միւքելլէֆ օլտըզըմըզ վազիֆէմիզէ մուվաֆֆը՞գ մը տըր։ 'աճէպա իճրասընը թասմիմ վէ միւրատ էթտիյիմիզ շէյ՝ պիզէ խայր իճրասը իչիւն էն ա'լա վէսիլէ վէ ֆուրսաթլարը պախչ էտէ՞ր մի,» տէյիւ սորաճաղըզ։

Պուրատա հիշ պիր շէյ եօգ տըր քի իշ վէ կիւճլէրիմիզին վէ միւ'թատ վազիֆէլէրմիզին հիւսնի իճրասընա մանի՝ օլսուն. եօգ տըր պիր շէյ քի պիր նէվ՝ թէ'ասիւպիւ թէվֆիգ եախօտ հիմայէ էյլէսին։ Քրիստոսըն սատրգ գուլը քէնտիսինին եէվմի իշլերինին իճրասընտա թէնպէլ տէյիլ տիր. 'ա"իլէսինէ եախօտ ճէմ'իյէթէ 'ա"իտ օլան սա"իր իշլերինի իհմալ էթմէզ. անլերին հէփիսինի տախի քէմալը սատագաթ վէ զայրէթլէ իճրա էտէր։ Մալ ու սերվէթ ճէմ' էտէ պիլիր, ճահ ու մէսնէտլերէ էրիշէ պիլիր իսէ տէ, պունլար քէնտիսինին ասլ հէտէֆ ի մագսուտտ տէյիլ տիրլեր։ Անլերին հէփիսինի քէմալը թէվազու' իլէ Քրիստոսա վագֆ էտէր, վէ ֆադիր վէ միւհթաճլարընը մէնֆա'աթը իշիւն գուլլանընը։ Թաչ օճաղընտան տահա եէնի քէսիլմիշ պիր մէրմէր թաչ՝ օյմաճը վէ հէյքէլթրաչընը էօնիւնտէ նասլ տուրուր իսէ, հայաթ քիւթլէսի տախի կէնճին էօնիւնտէ էօյլէճէ տուրուր։ Օյմաճը էօնիւնտէ տուրան օլ մէրմէր փարչասընտա պինլէրճէ իհթիմալաթ կէօրիւր. քէնտիսինին տէմիր գալէմ վէ ալէթլէրիյլէ անը իսթէտիյի չէքլ ու պիչիմտէ օյա պիլիր։ Անը մա'սումիյէթ վէ թէհարէթին վէ եախօտ մէրտանէ քեամիլ հիւսնիւն պիր թիմսալը միճէսսէմինէ թահվիլ էտէ պիլիր։ Անա զըլճէլէ կիւրէչէն պիր փէհլիվան վէ եախօտ սու մէլիքէսինին հէյ'էթինի վէրէպիլիր։ Անընն էօնիւնտէ օթուրըզ ֆիքրինտէ մօտէլինի եափար։ Հէյքէլին նէ օլաճաղընը գարարլաչըրը։ Էվվէլա մօտէլինի գօլայ թէչքիլ օլունը պիր չամուրտան եափար, թաքի էօնիւնտէ լէքէսիզ պէյազ մէրմէր իւզէրինտէ գուվվէտէն ֆի'իլէ չըգարմագըզդա իւմիտվար օլտըզը նիւմունէ ի քէմալըն քեամիլ պիր էօրնէյինի կէօրիւր։ 'Ազըպէթ թաչա եազլայըր վէ սապթի էլ իլէ քէնտի տէմիր գալէմինի գուլլանմաղա պաչլար։ Պիր թէք եանլըչ զարպէ քէնտի իշինի պօղա պիլիր։ Լաքին կէօզիւ ըչըլ, ըչըլ ըչըլայօր։ Նիւմունէսի կէօզիւ էօնիւնտէ տիր, վէ էօլիւմսիզ պիր չան ու չէօհրէթ իւմիտինտէն թէչվիգ օլունարագ չալըչըգ չապալար, թաքի 'ազըպէթ հէյքէլ միւքէմմէլ վէ բուհրընն գուվվէ ի խալըգանէսի զէվալ պուլմազ մէրմէրին իւզէրինտէ թէճէսսիւմ էթմիշ հալտէ քէնտի էօնիւնտէ գա"իմ տուրուր։

Պի'այնիհի կէնճ տուրմուշ քէնտի էօնիւնտէ աչլան հայաթա նազար էտէր։ Անտէ պինլէրճէ իհթիմալաթ վէ միւմքինաթ կէօրիւր։ Օ քէնտի գըսմէթ ու գատէրինի օյուսլ մէյտանա չըգարաճագ տըր։ Լաքին, էյվահ, օ քէնտի նիւմունէ ի քէմալընը եափտըզը էսնատէ օյմաճընընն քէնտինին չամուրտան մօտէլինի եափար իքէն՝ կէօսթէրտիյի տիգդաթ ու իհթիմամա նիսպէթէն նէ՞ գատար ազ տիգդաթ ու իհթիմամ կէօսթէրիր, վէ իշինէ չօգ տէֆ'ա քէնտինին պիւթիւն իսթիգպալընընն իշպու եէկեանէ իշին քէմալընա վապէսթէ իտիյինի պիլէ տիւչիւնմէքսիզին, կէնճլիյէ մախսուս պիր

չէվգ ու զայրէթլէ պաշլար, վէ նիհայէթինէ էրիշ-տիյինտէ հէյքէլի քէնտինին էօնիւնտէ քէնտինին խայալ էթտիյի հիւսն ու լէթաֆէթլէ տէյիլ, անճագ քէնտի դալէմինին հէր պիր եանլըշ տօգունը-շընտան իսլալ օլունմըշ վէ հէր պիր ախլագի ֆէ-սատրյլէ պօզուլմըշ հալտէ տուրաճագ տըր։ Լա-քին ատէմին կէօզիւ էօնիւնտէ ֆասիտ վէ թէլէֆ օլմուշ պիր հայաթըն պիզդաթ քէնտի էլիյլէ չը-զըլմըշ օլան թասվիրինին պիւթիւն էպէտիյէթտէ քէնտի կէօզիւ էօնիւնտէ պուլունմասընտան տահա տէհշէթլի պիր շեյ օլա պիլիր մի։ Հիչ շիւպհէ եօգ քի ինսանըն էն ա'լա նիւմունէ ի քէմալը վէ իճրա էթտիյի էն ա'լա իշ գուսուրը օլաճագ տըր, վէ ատէմլէրտէն հիչ պիրիսի՝ 'ագրպէթ քէնտիսի-նին իճրա էթմիշ օլտըղը իշտէն տօլայը էօյիւնմէյէ մուգթէտիր օլմայաճագ տըր։ Լաքին ատէմլէ,ն քէնտիլէրին գուվվէթ վէ իգթիտարլարընա չա-յէսթէ պիր էսէր մէյտանա կէթիրէպիմէյէրինին եէկեանէ իւմիտ՝ Քրիսթիյանա եագըշը քեամիլ հայաթը գուվվէտէն ֆի'իլէ կէթիրմէյէ չալըշմագ-տա տըր։

Էյ կէնճ տօսթլարըմ սիզտէն պա'զրլարը՞ըզ՝ պու կիւն սօն տէֆ'ա օլարագ պուրայա կէլմէքտէ սինիզ։ Պունտան սէնէլէրճէ միւտէթ էվվէլ, թէր-պիյէ վէ թէհզիպ օլունմամըշ ֆիքր իլէ, թէչքիլ օ-լունմամըզ ատապ ու աթվար իլէ վէ հայաթըն վազի-ֆէլէրինէ վէ մէս"ուլիյէթլէրինէ տա"իր տահա միւպ-հէմ վէ զայրի մու'այեէն թէսավվուրլար իլէ պուրայա կէլտիյինիզտէ տահա չօճուգլար իտինիզ։ Պունճա վագթ ախլագի վէ 'ագլի թէրպիյէյէ նա'իլ օլտըգ-տան սօնրա էլեէվմ կէնճլիք չաղրնա այագ պաս-մըշ օլարագ պուրատան այրըլըյօրսընըզ։ Հայաթ իւզէրինէ տահա միւտաղդիգանէ պիր նազար իլէ պագմազա վէ հայաթընդզըն քէմալ նիւմունէսինի թէտրիճէն, պէլքի տէ խապէրսիզ օլարագ, թէչքիլ էթմէյէ պաշլամըշ սընըզ։ Սիզին քէմալ նիւմունէ-նիզ, պիլա շիւպհէ, քեամիլ օլմազլըգտան տահա փէք պա'իտ իսէ տէ, փէք իհթիմալ քի տէֆ'աթլէ տէյիշիլմիշ, վէ թէքրար պէթէքրար եաիրլըմըշ տըր։ Պիզիմ էմէլ ու արզուսմըզ օլ քէմալ նիւմունէսինին թէֆէրրու'աթընա տա"իր հաքիմանէ պիր թէ'սիր ու նուֆուզ իճրա էթմէքլիք օլմամըշ տըր։ Պէլքի սիզին էն խօշունըզա կէլէն սէն'աթ ու մէսլէյի ինթիխապ խուսուսընտա սիզի մուխթար պրագ-մըշըզ տըր։ Լաքին պիզ 'ալէտտէվամ սիզի պու կիւն սիզէ թէքրար վէ սօն տէֆ'ա օլմագ իւզրէ թագտիմ էտիլէն քէմալ նիւմունէսինի ինթիխապ էթմէյէ, իյինիզ հէր նէ տէ օլսա, անը Քրիստոսըն խրտմէթինէ վագֆ էյլէմէքլիյէ գանտրրմաղա չալը-շըզ չապալամըշըզ տըր։ Իշթէ վազիֆէնին տա'վ-թի, 'ագլ ու իզ'անըն մուգթէզասը, սէլամէթ վէ մէս'ուտիյէթին թարիգի պու տըր։

Կէնճ վէ տինճ օլմանըզ հասէպիյլէ հայաթըն միւշքիլաթ վէ ալամ ու էքտարրնա փէք աղ վագֆ սընըզ։ Տիւնեատա մուվաֆֆագիյէթ՝ սիզէ գօլայ-ճա էլէ կէչիրիլիր պիր շեյ կիպի կէօրիւնիւր։ Էյի քի պէօյլէ տիր վէ սիզին օլ կէնճլիք չէվգ ու չէ-թարէթինիզի քէմալը տիգգաթլէ պէալէմէնիզի արզու էտէրիզ։ Սիզին մա'րուֆ չէհրէլէրինիզ զէնճիրլէնմիշ վէ մազիյէ 'ա"իտ օլան օլ մէքթէպ խաթըրէլէրինէ պու կիւն քէմալը մէնմունիյէթլէ նազար էտէրիզ։ Պուրանըն խարիճինտէ տիւ-եատա սիզի թէվէճճիհքեար գալպ իլէ վէ հէրա-բէթլի տու'այլէ թա'զիպ էտճէյիզ։ Հէր նէվ' մու-վաֆֆագիյէթէ նա'իլիյէթինիզի թէմէննի էտէրիզ վէ իւմիտ էտէրիզ քի պուրատա պիզիմ իլէ կէչիր-տիյինիզ կիւնլէրի տա"իմա քէմալը մուհապպէթլէ եատ էտէրսինիզ։ Լաքին հէվիսինտէն զիյատէ ար-զու էտէրիզ քի Ալլահ սիզի քէնտինին գուլլարը մագամրնտա գապուլ էթմէքլիյէ լայրգ սայսըն։ Ար-զու էտէրիզ քի 'Էօմրիւնիւզ Բապպըմըզ Յիսուս Քրիստոսըն իսմինին 'իզզէթլէնմէսինէ պա'իս օլ-սուն։ Արզու էտէրիզ քի չիմտիտէն պիլէ քէմալը թէվազու' վէ սրագը տէրուն իլէ պիւթիւն գուվ-վէթ վէ զայրէթինիզի խրիսթիյանա մախսուս քեա-միլ 'Էօմրիւ գուվվէտէն ֆի'իլէ չըգարմագըզա վագֆ էտէսինիզ։

ՄԷՎԱՏՏԸ ՄԻԻՆՏԷՐԻՃԷ

Ամերիգա, Ալմանիա, Ինկիլթերա — Նի-չիւն պիրլէշմէսինէրը — Հ. Մ. Ա. — 811
Մը"ըրլըլար նէ՞ խթէյօրլար — ,, ,, ,, — 812
Տու'ա սա'սթլարը — Տու'ատէար — 813
Միւսմիր պիր Հայաթ — — 815
Իճթիմա'ի ֆէնալըգլարըն չարէսի — Մ. Մէնուսէան — 816
Պօսիալիզմ, եախօտ իշթիրաք ը էմ-վալ ուսուլը — Ոլմօն Ղ. Քիւ-էրէլէան — 818
Մ. Թ. Գ. Գօլէճինտէ պիր Նըֆս Յոբէլ-եան վէ Թէվգի'ի տիպօմա զինթէթի — — 820
Գօլէճ Մէ"զունլարընա պիր իթթար — Կ. Յ. Յ-ոբէան — 821
Կէնճին իգրարը — Գ-ը-ս-ս Յ-ր-ս-Ի-ն-է-ա — 822
Շու"ունթը սիյասէյէ — — 823
Քեամիլ Հայաթ խրտմէթ 'Էօմրիւ տիր Տր. Ճ՞ոչ Ո-ուղրան — 827

Ա. Յ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ ՄԱԹՊԱ'ԱՍԸ
ՖԻՆՃԱՆՃԸԼԱՐ ԵՕԳՈՒՇՈՒ